

SPIS TREŚCI

- I. Wprowadzenie**
- II. Zakres opracowania**
- III. Cechy opracowania**
 - Horyzont czasowy**
 - Dostosowanie do standardów Unii Europejskiej**
 - Zgodność ze strategiami województwa, regionu i sąsiednich gmin**
- IV. Metodyka pozyskiwania informacji**
- V. Najważniejsze dane dot. Gminy Mioszów**
- VI. Analiza SWOT**
 - Mocne strony**
 - Szanse**
 - Słabe strony**
 - Zagrożenia**
- VII. Wizja**
- VIII. Domeny działań i cele strategiczne (1 – 6)**
 - Domena**
 - Terytorialny zasięg realizacji**
 - Partnerzy strategiczni**
 - Stan istniejący – uwarunkowania**
 - Cele strategiczne**
- IX. Zakończenie**
- X. Drzewo celów**
- XI. Załączniki**
 - Ankieta błyskawiczna nr 1(analiza)**
 - Ankieta błyskawiczna nr2 (analiza)**

I. WPROWADZENIE

Już w 1995 roku środowiska samorządowe gminy Mieroszów dostrzegły konieczność opracowania dokumentu strategicznego, określającego istotne kierunki działań prorozwojowych nazwanego „Strategią rozwoju gminy Mieroszów”. Z perspektywy czasu dokument ten ocenia się jako nie do końca profesjonalny, bardziej jako zlepek działań w formie planów działań o różnym horyzoncie czasowym.

W lutym 2003 roku dokonano analizy stopnia realizacji planów zawartych w ww. dokumencie. Miesiąc później, 27 marca 2003 roku, Rada Miejska Mieroszowa mocą Uchwały nr VIII/43/03 zdecydowała o przystąpieniu do „*opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów zapewniającej warunki dla zrównoważonego i trwałego rozwoju Gminy*”. Równocześnie powołano 25 osobowy zespół „*w celu oceny potencjału gminy oraz określenia perspektyw, wizji i strategicznych celów*”.

W uzasadnieniu tej Uchwały Rada, wskazując na dynamikę wydarzeń w naszym kraju a w szczególności w kontekście zbliżającej się akcesji Polski do Unii Europejskiej, widzi konieczność opracowania nowej Strategii rozwoju Gminy, tj. „*generalnego planu systemowego długofalowego działania władz i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc, realnie oceniającego i uwzględniającego szanse i zagrożenia wynikające ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowanego przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujący na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniający wewnętrzne słabości. Celem ... winien być rozwój zrównoważony i trwały, czyli ekonomicznie realny, społecznie akceptowany i ekologicznie bezpieczny*”.

Władze Gminy Mieroszów przygotowują się do niełatwych działań mających na celu uzyskanie dostępu do unijnych środków pomocowych. Istnieje świadomość, że Fundusze Strukturalne w Unii Europejskiej zaniechały już finansowania oddzielnych zadań na korzyść programów. Brak umiejętności korzystania z funduszy unijnych przez samorządy lokalne i regionalne to „choroba wieku dziecięcego”, którą obserwowano praktycznie we wszystkich krajach wchodzących do UE. Sytuacja ta zmienia się z upływem czasu, lecz brak możliwości (umiejętności) konsumowania dostępnych środków finansowych boleśnie dotyka wiele gmin i regionów w okresie przedakcesyjnym i bezpośrednio po wstąpieniu do UE.

Niniejsza „Strategia rozwoju ...” powstała w Biurze Planowania Przestrzennego w Wałbrzychu na zlecenie UM w Mieroszowie. Większość informacji zawartych w tym opracowaniu uzyskano w efekcie intensywnej pracy z przedstawicielami Gminy uczestniczącymi w zajęciach warsztatowych.

II. METODYKA POZYSKIWANIA INFORMACJI

Za optymalną uznano metodę zajęć warsztatowych, które przeprowadzono w dniach 19 i 26 maja oraz 2 czerwca 2003 roku. W zajęciach warsztatowych uczestniczyli członkowie Zespołu, który został powołany przez Radę Miejską (patrz punkt I). W celu uzyskania maksymalnej efektywności prac moderator przygotował metodę kombinowaną. Zajęcia składały się z klasycznych warsztatów planistycznych, dwóch ankiet błyskawicznych oraz ukierunkowanych prac w małych zespołach. Ponadto wykorzystano zestawienia danych opracowane przez US we Wrocławiu.

Zajęcia pozwoliły, w drodze pełnego konsensusu, na zidentyfikowanie wszystkich ważnych obszarów problemowych oraz preferencji rozwojowych wynikających z istniejących uwarunkowań, na określenie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju. Anonimoweankiety błyskawiczne dały obraz rzeczywistych odczuć uczestników warsztatów, z wyeliminowaniem wpływu obecności innych osób. Wyniki tych ankiet spowodowały w niektórych przypadkach pewne przewartościowania ocen uwarunkowań oraz preferencji rozwojowych. Praca w podzespołach pozwoliła z kolei na pozyskanie danych nieosiągalnych w dostępnych opracowaniach oraz niekiedy bardzo szczegółowych uwarunkowań a także oczekiwań wśród lokalnych społeczności.

W części *Załączniki* przedstawiono wyniki zbiorczego opracowania obydwu ankiet błyskawicznych. Załączono również listy obecności na zajęciach warsztatowych.

III. ZAKRES OPRACOWANIA

Uczestnicy zajęć warsztatowych zdecydowali, że dokument niniejszy, zgodnie z ogólnie respektowanymi zasadami tworzenia strategii, winien zawierać jedynie postanowienia o charakterze strategicznym, tj. priorytety polityki wzrostu wraz z celami strategicznymi przedstawionymi w kontekście istniejących uwarunkowań. Opracowanie niniejsze będzie podstawą do sporządzania planów o różnym horyzoncie czasowym w tym także planów operacyjnych, w których priorytety i cele strategiczne znajdą wyraz w postaci konkretnych zadań w formie załączników do niniejszej Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów jako dokument niezwykle istotny dla długofalowych działań środowisk samorządowych Gminy w następnych latach, zostanie przyjęty w drodze uchwały Rady Miejskiej Mieroszowa. W związku z przyjęciem określonej powyżej zasady, zostanie ograniczona do minimum konieczność nowelizowania Strategii kolejnymi Uchwałami, kiedy okaże się, że przyjęte cele strategiczne można realizować poprzez inne zadania niż zakładano to pierwotnie.

IV. CECHY OPRACOWANIA

Horyzont czasowy

Strategia obejmuje cele, których realizacja sięga **10 lat** a więc obejmuje lata **2003 - 2012**.

Dostosowanie do standardów Unii Europejskiej

Przyjęte w niniejszej strategii cele spełniają wszystkie podstawowe wymogi, jakie winny mieć w myśl kanonów przyjętych w UE. Cele są m.in. **SMART** („eleganckie”), ponieważ charakteryzują się następującymi cechami:

<i>Specific</i>	-	specyficzne, dokładnie określone,
<i>Measurable</i>	-	mierzalne,
<i>Agreed</i>	-	uzgodnione,
<i>Realistic</i>	-	realne,
<i>Timed</i>	-	określone czasowo.

Zgodność ze strategiami gmin sąsiednich, regionu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego

Zespół opracowujący niniejszą Strategię uznał za oczywiste, że winna ona być w możliwie szerokim zakresie spójna z opracowanymi wcześniej strategiami gmin ościennych, „Europejską strategią regionu wałbrzyskiego 1998 – 2002” oraz „Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego”. Analizując ww. dokumenty stwierdzono, że „Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego” ma odmienny układ porządkowy i graficzny od pozostałych. W wyniku przeprowadzonej dyskusji uczestnicy zajęć warsztatowych uzyskali konsensus, że Strategia gminy Mieroszów będzie miała układ zbliżony do strategii regionalnej i strategii gmin ościennych.

V. NAJWAŻNIEJSZE DANE DOT. GMINY MIEROSZÓW

Dane zestawione w tabelach 1 - 6 uzyskano dzięki pracy uczestników zajęć warsztatowych, z Rocznika Statystycznego Województwa Dolnośląskiego 2002 oraz innych materiałów opracowanych przez US we Wrocławiu.

Tabela 1 -Powierzchnia, ludność - stan na 31.12.2001 r.
(wiersz 8 wg danych z UM)

Lp.		gmina Mieroszów	w tym miasto
1	Powierzchnia w km ²	76,17	10,32
2	Ludność	7831	4930
3	Zaludnienie na km ²	102,8	477,7
4	Ludność w wieku produkcyjnym	4888	3046
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,5	-2,8
7	Saldo migracji	-31	-30
8	Sołectwa (miejscowości)	8 (9)	(1)

Tabela 2 - Pracujący (wybrane działy wg EKD) - stan na 31.12.2001 r.

	gmina Mieroszów	w tym miasto
Ogółem	1027	696
Sektor publiczny	572	260
Sektor prywatny	455	436
Sektor rolniczy	7	3
Przemysł i budownictwo	473	411
Usługi rynkowe	124	118
Usługi nierynkowe	423	164

Tabela 3 - Obiekty noclegowe turystyki wg danych z UM

Obiekty	6
Miejsca noclegowe	196

Tabela 4 - Bezrobocie w Gminie

	2000	2001	2002
Ludność w wieku produkcyjnym	4848	4888	
Pracujący ogółem	1090	1027	
Udział pracujących w *)	22,5 %	21,0 %	
Udział pracujących w *) w woj. dolnośląskim	34,4 %	32,8 %	
Razem bezrobotni zarejestrowani	860	1068	1046
w tym kobiety	444	500	510
Udział bezrobotnych w *).	17,7 %	21,8 %	
Bezrobotni z prawem do zasiłku	212	252	190
Ilość osób pobierających zasiłki przedemerytalne	109	135	119
Oferty pracy ogółem:	252	147	284
- Pracy stałej	13	37	12
- Prace interwencyjne	34	1	22
- Roboty publiczne	203	102	222
- Aktywizacja absolwentów	2	7	28
Bezrobotni podejmujący pracę	581	469	730
Bezrobotni uczestniczący w szkoleniach	16	66	18

(*)w ludności w wieku produkcyjnym

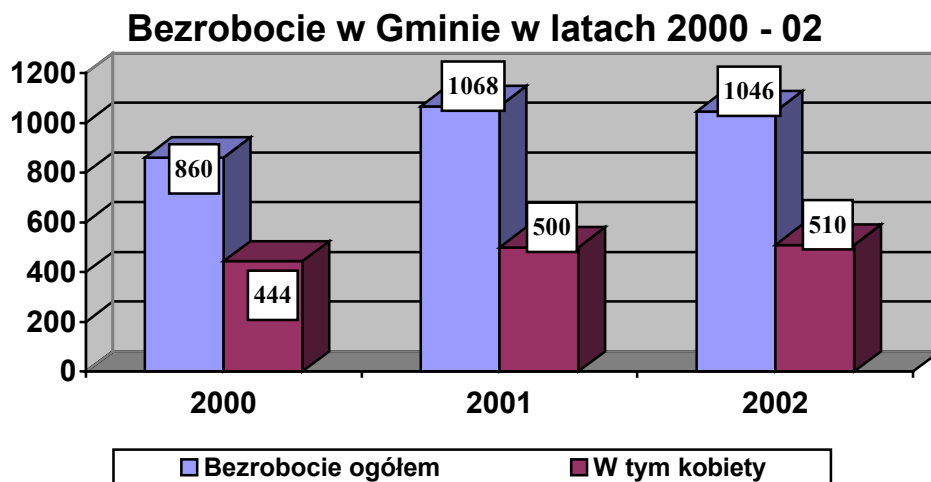

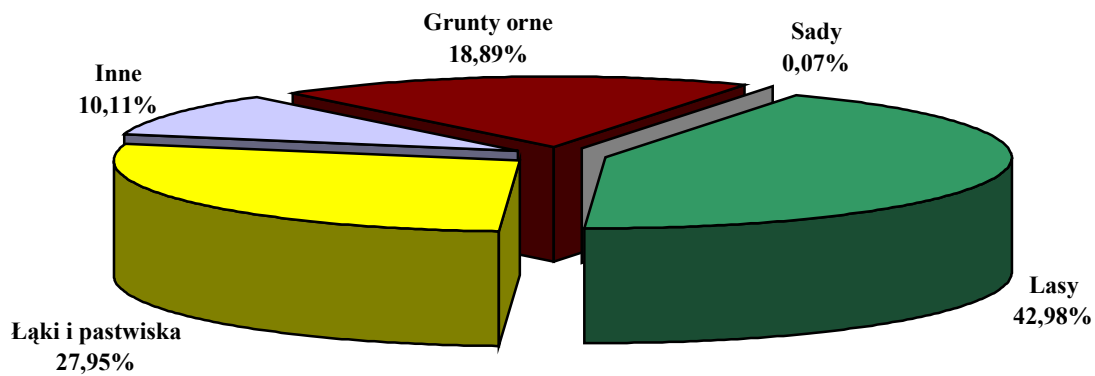
Tabela 5 - Jednostki zarejestrowane w systemie KRUPGN REGON
- stan na 31.12.2001 r.

	gmina Mioszów	w tym miasto
Razem (w tym osoby fizyczne)	514 (401)	325 (259)
Sektor publiczny	14	9
Sektor prywatny	500	316
Przemysł	59	38
Budownictwo	43	25
Handel i naprawy	170	115
Transport i składowanie	48	34

Tabela 6 - Użytkowanie gruntów w Gminie wg UM

Powierzchnia ogólna Gminy w ha	7617
Użytki rolne w ha	3573
w tym: grunty orne w ha	1439
sady w ha	5
łąki i pastwiska w ha	2129
Lasy w ha	3274

Użytki rolne i lasy

VI. ANALIZA SWOT

Mocne i słabe strony

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi branży turystycznej,</i> • <i>specyficzne (bardzo korzystne) warunki dla rozwoju sportów zimowych i lotniarstwa,</i> • <i>przygraniczne położenie Gminy, przejścia graniczne do Czech,</i> • <i>walory klimatyczne (szczególnie w Sokołowsku),</i> • <i>zasobność w surowce mineralne (melafir),</i> • <i>duże zasoby wody pitnej,</i> • <i>znaczne zasoby leśne,</i> • <i>atrakcyjnie położone tereny pod inwestycje (nie do końca uzbrojone),</i> • <i>dużo wolnych terenów pod rozwój budownictwa,</i> • <i>współpraca międzynarodowa – Stowarzyszenie Gmin Friedlandzkich, Euroregion „Dobrawa”,</i> • <i>tradycje lecznictwa uzdrowiskowego w Sokołowsku,</i> • <i>dobrze rozwinięta telefonizacja – stacjonarna i mobilna,</i> • <i>wysoki stopień zwodociągowania Gminy,</i> • <i>rozwinięta sieć dróg – dobra dostępność komunikacyjna,</i> • <i>istniejąca oczyszczalnia ścieków może zaspokoić potrzeby prawie całej Gminy,</i> • <i>wzrastająca aktywność lokalnego społeczeństwa,</i> • <i>zabytki kultury,</i> • <i>istniejąca przedwojenna infrastruktura turystyczna.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Wysoki poziom bezrobocia także wśród ludzi młodych, ubogie społeczeństwo,</i> • <i>niski poziom wykształcenia, brak specjalistów, ludzi ze znajomością języków obcych,</i> • <i>migracja młodych wykwalifikowanych ludzi,</i> • <i>mała ilość kapitału miejscowego i zewnętrznego,</i> • <i>wyekspluatowana baza lokalowa, zaniedbane budynki,</i> • <i>przestarzała i słaba baza oświatowa,</i> • <i>sieć kanalizacyjna słabo rozwinięta,</i> • <i>brak gazu sieciowego,</i> • <i>niski poziom wiedzy o UE,</i> • <i>peryferyjne położenie Gminy,</i> • <i>niezadowalający stan infrastruktury komunikacyjnej,</i> • <i>niska klasa czystości Ścinawki – zanieczyszczenia komunalne,</i> • <i>słabo rozwinięta baza turystyczna, zły stan szlaków turystycznych,</i> • <i>mały obszar (użytkowanych) użytków rolnych i niska ich jakość (tereny górzyste, niskie klasy bonitacyjne),</i> • <i>słaba gospodarka odpadami, wysypisko bliskie wypełnienia,</i> • <i>brak pełnej regulacji Ścinawki – zagrożenie powodziowe,</i> • <i>niski poziom promocji i reklamy,</i> • <i>nieuzbrojone działki budowlane,</i> • <i>degradacja środowiska przez przemysł wydobywczy + transport (Rybnica Leśna),</i> • <i>parametry zasilania elektroenergetycznego nie do końca zadowolają odbiorców.</i>

Szanse i zagrożenia

Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> • <i>wejście do UE,</i> • <i>możliwość korzystania z funduszy UE,</i> • <i>zainteresowanie kapitału krajowego i zagranicznego,</i> • <i>ogólnoświatowy rozwój turystyki,</i> • <i>rozwój wałbrzyskiej specjalnej strefy ekonomicznej,</i> • <i>rozwój współpracy przygranicznej,</i> • <i>planowana budowa obwodnicy miasta,</i> • <i>współpraca w stowarzyszeniach i związkach międzygminnych,</i> • <i>nostalgia Niemców wywodzących się z tego terenu.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>bezrobocie w regionie,</i> • <i>wysokie obciążenia podatkowe i ZUS,</i> • <i>niedobór środków centralnych na inwestycje turystyczne,</i> • <i>niedobór środków centralnych na infrastrukturę komunikacyjną,</i> • <i>mała elastyczność oświaty w regionie (w Polsce),</i> • <i>ogólnopolski rozwój przestępczości i narkomanii,</i> • <i>przesadne obostrzenia przepisów prawnych dot. parków krajobrazowych.</i>

VII. WIZJA

Mamy jasno wytyczony cel:

Uzyskanie ożywienia gospodarczego i zapewnienie Gminie trwałego i zrównoważonego rozwoju w oparciu silny sektor turystyczny przy jednoczesnym utrzymaniu roli istniejącego przemysłu i zaktywizowaniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz dzięki głębokim przeobrażeniom w rolnictwie.

Będzie to możliwe tylko przy szybkim rozwoju infrastruktury i długofalowych działaniach proekologicznych, podniesieniu kwalifikacji i umiejętności naszych mieszkańców oraz intensywnej działalności promocyjnej.

W efekcie nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców oraz dostosowanie się do nowych warunków w okresie integracji z Unią Europejską.

VIII. DOMENY DZIAŁAŃ I CELE STRATEGICZNE

W niniejszym opracowaniu cele strategiczne zgrupowano tematycznie w sześciu „Domenach”:

- I. Domeny 1, 2 i 3 zawierają cele mające służyć kreowaniu nowych miejsc pracy, zatrudnianiu i wytwarzaniu dochodu dla społeczeństwa i Gminy (turystyka, przemysł i usługi oraz rolnictwo). Kolejność ich przedstawienia i oznaczenie cyframi 1, 2 i 3 obrazuje nasze preferencje w tym zakresie określone trakcie zajęć warsztatowych.*
- II. Domeny 4, 5 i 6 skupiają cele z zakresu szeroko rozumianej infrastruktury, działań proekologicznych, promocji oraz wykształcenia i umiejętności naszych mieszkańców. Wszystkie te domeny działań są dla nas bardzo (jednakowo) istotne a kolejność ich przedstawienia oraz oznaczenie cyframi 4,5 i 6 nie jest odzwierciedleniem preferencji.*

Uwaga: Komentarze przy celach strategicznych nie mają na celu wyczerpania wszystkich zadań niezbędnych dla ich realizacji. Mają jedynie przedstawić przykładowe sugestie co do kierunku realizacji poszczególnych celów strategicznych.

DOMENA 1 Rozwój sektora turystyczno – rekreacyjnego z istotną rolą agroturystyki i wypoczynku aktywnego

Terytorialny zasięg realizacji:

- *obszar całej Gminy z centrum obsługi w Mieroszowie.*

Partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *zarządy lokalnych i zewnętrznych firm turystyczno – wypoczynkowych,*
- *samorządy sąsiednich gmin,*
- *Związki i stowarzyszenia międzygminne,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Komitet Integracji Europejskiej,*
- *Polska Agencja Promocji Turystyki,*
- *Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”,*
- *szkoły kształcące kadry turystyczne.*

Kontekst

K.1.1. Gmina Mieroszów położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim. Pod względem geograficznym teren Gminy leży w Sudetach Środkowych. Obszar Gminy jest zróżnicowany geologicznie i morfologicznie w poszczególnych jednostkach (Góry Kamienne, Obniżenie Mieroszowskie, Wyżyna Unisławska, Góry Stołowe).

K.1.2. Ukształtowanie powierzchni na terenie Gminy jest ściśle powiązane z morfologią całych Sudetów. Układ schodowy rzeźby terenu objawia się istnieniem szeregu poziomów zrównań, które otoczone są pasmami górskimi zbudowanymi z najodporniejszych skał. Urozmaiceniem są izolowane kopuły wzniesień o charakterze twardzieli lub ostańców. Centralną część Gminy stanowi pasmo Gór Kamiennych podzielone przełomową doliną rzeki Ścinawki na część zachodnią – Masyw Dzikowca i Kopułę Lesistej Wielkiej (851 m n.p.m.) oraz wschodnią – Góry Suche (Waligóra 936 m n.p.m.). Południowo – zachodnią część Gminy zajmuje piaskowcowe staliwo Zaworów i Mieroszowskich Ścian będących przedłużeniem Gór Stołowych (Dziób 694 m n.p.m.).

K.1.3. Góry wykształcone są w postaci potężnych stożków o stromych zboczach. Na wzniesieniach łatwiej dostępnych istnieją platformy widokowe, z których można podziwiać malownicze krajobrazy łącznie z odległym szczytem Śnieżki, pokrytej śniegiem przez większą część roku. Krajobraz urozmaica ogromna ilość form geologicznych od wielkich – wciosowe doliny rzek i strumieni oraz wypreparowane w mniej odpornych skałach głębokie podłużne kotliny (Kotlina

Sokołowska) do ciekawostek geologicznych stanowiących pomniki przyrody nieożywionej:

- „Małpia Skała” – ostaniec posuwiskowy (Sokołowsko – północny stok Kostrzyny),
- „Czerwone Skałki” – ostaniec litytowy (Sokołowsko – stok Suchawy),
- „Zapomniane Skałki” – piaskowiec (Różana),
- „Szczeliny wiatrowe” – 3 x 0,3 m (Unisław Śląski – stok Lesistej),
- lub źródelko, które tryska ze skały na wysokości 750 m n.p.m.

K.1.4. Lasów mamy 3274 ha co stanowi prawie 43% powierzchni Gminy. Dominuje monokultura świerkowa ok. 73%, a pozostałe gatunki zajmują odpowiednio: buk – ok. 11%, dąb – ok. 5%, brzoza – ok. 4%, sosna – ok. 2% a ponadto modrzew, jawor, jodła, jesion, olsza, lipa, osika. Stan zdrowotny nie jest dobry lecz systematycznie się poprawia – aktualnie drzewostany są zaliczone do I i II strefy uszkodzeń (nie ma już III strefy).

K.1.5. Istnieje tu wiele rzadkich lub nawet unikalnych warunków fauny i flory (m.in. muflon, jeleń, lis, orzechówka, dzięcioł trójpalczasty, czeczotka, sowa włochata, pluszcz, biały i czarny bocian, kruk, wiele gatunków storczyków, krokusy, naparstnica purpurowa, torfowce, widłaki, wawrzynek wilcze łyko, lilia złotogłów itd.).

K.1.6. Znaczna część terenu naszej Gminy podlega ochronie prawnej jako obszary o wybitnych walorach krajobrazowo – estetycznych oraz turystyczno – rekreacyjnych. Należy do nich obszar Gór Kamiennych (Masyw Dzikowca, Pasma Lesistej Góry, Góry Suche) wchodzący w skład Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich. Z ogólnej powierzchni Parku – 6493 ha na terenie naszej Gminy znajduje się 2350 ha, a z 2894,6 ha otuliny w granicach Gminy – 1678,6 ha. Ponadto mamy 1410 ha obszaru krajobrazu chronionego obejmującego pasmo Gór Stołowych zwanych Zaworami.

K.1.7. Parki w Sokołowsku posiadały łączną powierzchnię około 150 ha, większość z nich powstała w drugiej połowie XIX wieku i w długo miały opinię najlepiej zaprojektowanych w Europie. Parki zaczęły tracić na świetności już po I Wojnie Światowej a ich los dopełnił się po 1945 roku – między innymi zniszczono wszystkie pawilony parkowe. Gdyby udało się przeprowadzić rewitalizację parków Sokołowska, to atrakcyjność tej miejscowości wzrosłaby niepomiarowo.

K.1.8. Klimat występujący na naszym terenie to klimat górski silnie zróżnicowany w zależności od wysokości i rozkładu form ukształtowania powierzchni. Dość znaczna ilość opadów rzędu 700-800 mm rocznie a w najwyższych partiach nawet do 900 mm – maksimum opadów przypada na okres letni. Istotną rolę w kształtowaniu warunków klimatycznych odgrywa rzeźba terenu. Południowe zbocza terenu, mocniej nasłonecznione ulegają przesuszeniu, w dolinach występują zjawiska inwersji termicznych.

K.1.9. Sokołowsko dysponuje specyficznym klimatem bodźcowym dzięki czemu miejscowość była kiedyś sławnym na całą Europę uzdrowiskiem chorób płucnych, w okresie międzywojennym stacją klimatyczną i ośrodkiem sportów zimowych od 1945 roku funkcjonuje tutaj specjalistyczny ZOZ (choroby płuc).

K.1.10. W aktywizowaniu turystyki istotną rolę mogą odegrać zabytki kultury świeckiej i sakralnej. Rejestr obiektów zabytkowych na terenie Gminy obejmuje aż 266 pozycji. W samym Mioszowie mamy ich 163, w Sokołowsku 44, w Unisławiu 21, w Golińsku i Kowalowej po 11, w Rybnicy Leśnej 7, w Nowym Siodle 4, w Różanej 3 i w Łącznej 2. W strefie „A” ścisłej ochronie konserwatorskiej znajdują się:

- Mioszów – historyczne centrum staromiejskie z otuliną,
- Rybnica Leśna – kościół parafialny z otuliną,
- Sokołowsko – 2 strefy: założenie dawnego zakładu leczniczego dr Brehmera („Grunwald” wraz z towarzyszącymi mu budynkami i parkiem) oraz zespół dawnego zakładu leczniczego dr Römplera („Biały Orzeł” wraz z założeniem zielonym towarzyszącym budynkom sanatoryjnym,
- Unisław Śląski – 3 niewielkie strefy: kościół filialny Wniebowzięcia NM Panny z cmentarzem, karczma (dom mieszkalny nr 110) oraz zabudowania dawnej gminy ewangelickiej.

K.1.11. Ogółem na terenie Gminy mamy 164 km oznakowanych szlaków turystycznych o różnej skali trudności. Najdłuższym jest szlak żółty biegnący od przejścia granicznego w Golińsku bardzo malowniczą trasą poprzez lokalne szczyty aż do stacji PKP w Głuszycy (na terenie Gminy około 25 km). W Andrzejówce mamy jeden z największych w Sudetach węzłów szlaków turystycznych. Jednak nie wszystkie odcinki szlaków są przygotowane z satysfakcjonującą nas starannością. Szlak czerwony biegnący z Sokołowska do Andrzejówki (odcinek „Głównego szlaku sudeckiego”) przebiega zbyt blisko kamieniołomu w Rybnicy Leśnej.

K.1.12. Posiadamy wiele tras częściowo przygotowanych (pozostałość po starej ponemieckiej infrastrukturze turystycznej) do uprawiania górskiej turystyki rowerowej, która może także służyć dla turystyki konnej. Entuzjaści tej formy rekreacji zaprojektowali we wspaniałym plenerze (na pograniczu Unisławia, Sokołowska i Kowalowej) górską trasę rowerową z punktem start / meta na parkingu samochodowym przy szosie. Ponadto przygotowujemy się (np. plan zagospodarowania przestrzennego Sokołowska) do urządzenia standardowych ścieżek rowerowych.

K.1.13. Na znacznych obszarach mamy doskonałe warunki do uprawiania sportów zimowych, dotyczy to głównie Rybnicy Leśnej i Sokołowska. Specyficzny mikroklimat powoduje, że jest tu bardzo długi okres, kiedy utrzymują się doskonałe warunki śniegowe. Cztery wyciągi narciarskie o przepustowości 3200 osób na godzinę i stoki o różnej skali trudności stwarzają doskonałe warunki do uprawiania narciarstwa alpejskiego rekreacyjnego i zawansowanego. Okolice schroniska „Andrzejówka” to także tereny znane miłośnikom biegania na nartach, w tym także uczestnikom corocznego „Biegu Gwarków”, w którym w latach 1980 – 90 uczestniczyło nawet do 12.000 uczestników. Niestety nowa trasa z Sokołowska do „Andrzejówki” nie posiada parametrów pozwalających na uzyskanie homologacji i impreza nie będzie mogła liczyć na dotacje z zewnątrz na rozbudowę infrastruktury.

- K.1.14. W naszej Gminie coraz większą popularnością cieszy się wędkarstwo. Za najbardziej odpowiedni teren dla tej formy rekreacji uznano przygraniczne tereny w miejscowości Golińsk. Tutaj, pod egidą PZW, powstały już stawy o łącznej powierzchni 2,9 ha. Planuje się budowę kolejnego o pow. 2 ha i stawu kąpieliskowego (1,3 ha) z możliwością plażowania. Stawy są zasilane ze strumienia o krystalicznie czystej wodzie.
- K.1.15. W miejscowości Nowe Siodło mamy tereny z doskonałymi warunkami dla uprawiania lotniarstwa i paraglajtingu. Ten rodzaj wypoczynku aktywnego prowadzony jest pod nadzorem Aeroklubu Ziemi Wałbrzyskiej.
- K.1.16. Baza noclegowa na terenie naszej Gminy obejmuje 6 obiektów dysponującymi 196 miejscami noclegowymi. Baza gastronomiczna to 10 obiektów różnej klasy (w tym także kawiarnie) z 468 miejscami.
- K.1.17. Na terenie Gminy mamy 3 przejścia graniczne do Czech. Kolejowe przejście w Mioszów – Mezimesti: wyposażenie techniczne stacji kolejowej odpowiada aktualnym i przyszłym wymogom ruchu osobowego i towarowego, jednak trasy dojazdowe są niskiej jakości. Przejście drogowe dla ruchu pieszego, samochodowego, ciężarowego i autokarowego Golińsk – Mezimesti: skończona rekonstrukcja dróg dojazdowych po obu stronach granicy nie w pełni wykorzystane ze względu na stan dróg po stronie czeskiej a także polskiej. Drogi dojazdowe do turystycznego przejścia Łączna – Zdanov też pozostawiają wiele do życzenia.
- K.1.18. Na terenie naszej Gminy nie działa jeszcze żadne gospodarstwo agroturystyczne, pomimo istnienia niezaprzeczalnych walorów naturalnych do prowadzenia takiej działalności. Występują tutaj trudności natury obiektywnej, ale podstawową przeszkodą jest zapewne brak odpowiedniej działalności szkoleniowej i strach przed nowymi wyzwaniami.
- K.1.19. Dostępność komunikacyjna (drogowa) zarówno wszystkich miejscowości na terenie Gminy jak i wszystkich miejsc atrakcyjnych turystycznie jest zadowalająca.
- K.1.20. Zakładamy, że istotną rolę dla rozwoju turystyki w naszej Gminie może odegrać współdziałanie z sąsiednimi gminami posiadającymi również aspiracje turystyczne (np. w ramach Stowarzyszenia Miast i Gmin Książańskich) oraz międzynarodowa współpraca w ramach Stowarzyszenia Gmin Friedlandzkich oraz Euroregionu „Dobrawa”.

Cele strategiczne

Cel 1.1. Opracowanie i konsekwentna realizacja długofalowego programu rozwoju turystyki w Gminie

Układ silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń prowadzi do jednoznacznego określenia turystyki jako strategicznej branży rozwojowej naszej Gminy

- taki jest wynik analizy przeprowadzonej podczas warsztatów strategicznych i znajduje to mocne odzwierciedlenie w opiniach środowisk samorządowych i lokalnej społeczności. Zakładamy, że rozwój turystyki przyczyni się do wypełnienia luki w zatrudnieniu mieszkańców naszej Gminy, zwłaszcza przy założeniu, że jej rozwój powinien pociągnąć za sobą ożywienie także innych dziedzin gospodarki, zwłaszcza wielu usług.

Naszym zamiarem jest opracowanie wieloletniego programu rozwoju turystyki z udziałem wszystkich podmiotów zainteresowanych działalnością w tej branży na terenie naszej Gminy a w pewnej części wspólnie z sąsiednimi gminami posiadającymi aspiracje turystyczne. Ponieważ współczesna turystyka w znacznej części odbiegła już od tradycyjnych pojęć w tym zakresie, dlatego jej rozwój winni planować profesjonaliści. Program winien określić wiodący produkt turystyczny realizowany w Gminie (w gminach) i powinien stać się istotnym elementem w działaniach promocyjnych i budowaniu turystycznego wizerunku naszej Gminy.

Uważamy, że program winien zakładać realizację zamierzeń zgrupowanych w pewne logiczne całości, które, na bazie określonego produktu turystycznego, będą mogły zapewnić kompleksową obsługę dla turystów. Tym samym poniesione nakłady inwestycyjne będą mogły możliwie szybko przynosić zysk.

Cel 1.2. Turystyka „bazowym” kierunkiem rozwoju dla Sokołowska

Od kilku lat środowiska lokalne bardzo intensywnie promują pomysł przywrócenia Sokołowskiemu funkcji uzdrowiskowej. Wszyscy jednak zdają sobie sprawę, że jest zamierzenie bardzo ambitne i trudne do realizacji a wynik zgoła niewiadomy, zwłaszcza wobec braku funduszy przeznaczonych na ten cel.

Na obecnym etapie postanowiono wykorzystać fakt, że dla poczynań zmierzających do przywrócenia Sokołowskiemu funkcji uzdrowiskowej niezwykle pozytywny wpływ mają wszystkie działania sprzyjające rozwojowi działalności turystyczno - wypoczynkowej. Specyfika działań proturystycznych w tej miejscowości polega na tym, że mamy tu około 150 ha parków oraz wiele obiektów po byłym kurorcie (później specjalistycznym ZOZie). Jest to zarówno atut jak i duże obciążenie - jedne i drugie wymagają gruntownej rewitalizacji.

Cel 1.3. Rozwój infrastruktury i działania proekologiczne będą ukierunkowane na potrzeby turystyki

Współczesny turysta wymaga co najmniej średnich, a coraz częściej wysokich standardów obiektów infrastruktury turystycznej. Najniżej nakładowa forma obiektu pobytowego dla młodzieży w postaci pola namiotowego, wymaga rozbudowanego i niezawodnego węzła sanitarnego. U podstaw rozwiązania tych problemów leży konieczność istnienia rozwiniętej infrastruktury komunalnej i technicznej. Zagadnienia te istnieją w ścisłym związku z możliwością realizowania odpowiednich standardów ekologicznych. W tym zakresie w naszej Gminie jest wiele do zrobienia, co omawia problematyka zgrupowana w **domenach nr 4 i 5.**

Cel 1.4. Wszechstronne wspieranie rozwoju agroturystyki

W ostatnich latach w Polsce agroturystyka to jedna z najszybciej rozwijających się gałęzi turystyki. Niestety ten kierunek działalności gospodarczej dotychczas na naszym terenie nie znalazł zwolenników. Generalnie brak jest nawet podstawowej wiedzy w tym zakresie a agroturystyka kojarzy się jedynie z „wynajmowaniem pokoi dla letników”.

Agroturystykę traktujemy jako jeden z istotnych kierunków nierolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Nie będzie tu potrzebne bezpośrednie zaangażowanie środków gminnych. Wymagane wsparcie będzie dotyczyło głównie aspektów szkolenia, informacji i doradztwa, obsługi prawnej i finansowej a zwłaszcza możliwie szerokiej promocji. Będziemy także wspierać wszelkie inwestycje naszych mieszkańców posiadające znaczenie dla rozwoju agroturystyki (np. prywatna hodowla koni dla rekreacji itp.).

Cel 1.5. Inwestowanie i wspieranie inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej

Na terenie Gminy mamy 164 km oznakowanych szlaków dla pieszej turystyki górskiej o różnej skali trudności. Jednak nie wszystkie ich odcinki spełniają współczesne standardy a niektóre wręcz trudno akceptować. Szczególny problem to odcinki szlaków przebiegających w bezpośrednim sąsiedztwie kamieniołomu w Rybnicy Leśnej. Tutaj będą miały miejsce najpilniejsze działania. Z kolei górskie szlaki dla turystyki rowerowej to oczko w głowie wielu entuzjastów z naszej Gminy. Dla przebiegu takich szlaków chcemy wykorzystać znaczne fragmenty starej poniemieckiej infrastruktury, które często wymagają jedynie kosmetycznych zabiegów. Dla uatrakcyjnienia wędrówek górkimi szlakami pieszymi i rowerowymi chcemy w najpiękniejszych miejscach wzniesić platformy widokowe.

Zamierzamy w dalszym ciągu wspierać inwestycje w zakresie infrastruktury dla uprawiania sportu i wypoczynku aktywnego. Dla sportów zimowych, np. wyciągi narciarskie, trasy biegowe itp. głównie w Rybnicy Leśnej i Sokołowsku a stawy dla uprawiania wędkarstwa w Golińsku. Będziemy w dalszym ciągu współpracować z Aeroklubem Ziemi Wałbrzyskiej dzięki czemu w Nowym Siodle będzie można uprawiać lotniarstwo i paraglajting.

Cel 1.6. Inwestowanie i wspieranie inwestycji w zakresie bazy pobytowej

Obiekty noclegowe i gastronomiczne na poziomie dostosowanym do zasobności finansowych różnych grup, to elementarny warunek rozwijania turystyki. Rodzaj i jakość obiektów musi mieć rozpiętość od pól namiotowych i kempingowych aż do strzeżonych ośrodków o najwyższym standardzie. Niezależnie od tego, będziemy promować powstawanie prywatnych miejsc noclegowych, w tym zwłaszcza gospodarstw agroturystycznych (patrz **cel 1.4**).

Zakładamy, że w większości przypadków działanie Gminy sprowadzi się do stworzenia optymalnych warunków dla inwestorów miejscowych i zewnętrznych, w tym systemu ulg i zachęt. Zakładamy także możliwość uczestniczenia w poważnym przedsięwzięciu poprzez aport w postaci atrakcyjnego terenu.

Cel 1.7. Działania na rzecz utrzymania atrakcyjności krajobrazowej Gminy

Mamy zamiar przeciwdziałać niekontrolowanym zmianom pogarszającym atrakcyjność krajobrazową na obszarze Gminy. Dotyczy to regulacji granicy rolno – leśnej, wykaszania i odkrzaczania niektórych terenów, ścisłej kontroli nad zalesianiem gruntów rolniczych o niskich bonitacjach (patrz też **cel 3.1**) minimalizowanie wpływu eksploatacji w kamieniołomach (patrz **cel 2.5**) itp.

Cel 1.8. Współpraca w zakresie poprawy stanu zabytków architektury i budownictwa

Gmina nie posiada i zapewne nie będzie dysponować istotnymi środkami, które mogłyby zostać przeznaczone na ten cel. Zakładamy jednak, że nasza współpraca z partnerami strategicznymi w tym zakresie ma istotne znaczenie dla jego realizacji. Rewaloryzacja i rewitalizacja zabytków architektury świeckiej i sakralnej oraz parków w Sokołowsku to dla nas zadanie niezwyklej wagi. Przy zdobywaniu środków na ten cel chcemy także wykorzystać fakt, że nasze zabytki są unikalne i w znacznej mierze stanowią spuściznę kultury europejskiej.

Cel 1.9. Poprawa jakości i dostępności informacji turystycznej

Przyjmujemy jako bezsporne, że bez dobrej informacji rozwój turystyki jest niemożliwy. Mamy zamiar przygotowywać materiały informacyjne, które oprócz promocji walorów naszej Gminy i regionu będą zawierały również bardzo konkretne dane odnośnie świadczonych usług (adres, telefon, opis standardu, cennik itp.). Ponieważ takie dane wymagają sukcesywnej aktualizacji, chcemy korzystać nie tylko z metod standardowych (foldery, broszury, katalogi) ale także z nowoczesnych nośników informacji np. internet. Należy jednak pamiętać, że informacja i promocja turystyki może tak naprawdę być skuteczna dopiero wtedy, gdy produkt turystyczny będzie już przygotowany do sprzedaży w formie wielowariantowej oferty. Wychodzimy z założenia, że takie zadania można wykonywać efektywniej przy współdziałaniu kilku gmin na forum Powiatu lub Związku Miast i Gmin Książańskich.

DOMENA 2 Aktywność biznesowa lokalnych przedsiębiorców, utrzymanie roli istniejącego przemysłu oraz specjalistycznego ZOZu

Terytorialny zasięg realizacji:

- *drobna przedsiębiorczość, przetwórstwo rolne, usługi - cały obszar Gminy,*
- *większe przedsiębiorstwa – głównie Mieroszów,*
- *przemysł wydobywczy – Rybnica Leśna,*
- *specjalistyczny ZOZ – Sokołowsko.*

Partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *zarządy przedsiębiorstw z terenu Gminy,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Ministerstwo Gospodarki,*
- *Komitet Integracji Europejskiej*
- *Agencja Techniki i Technologii,*
- *Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia.*

Kontekst

K.2.1. W gminie Mieroszów, w latach bezpośrednio po transformacji gospodarczej w naszym kraju, obserwowaliśmy dynamiczny wzrost aktywności lokalnych przedsiębiorców prywatnych rozwijających swe interesy w oparciu o miejscową bazę. W ostatnich latach dynamika ta maleje i tak o ile na początku 2000 roku ilość przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie KRUPGN REGON na terenie naszej Gminy wynosiła 465 (w tym 360 to firmy osób fizycznych) to na początku 2002 roku 514 przedsiębiorstw (w tym 401 firm osób prywatnych). Według aktualnych danych (na dzień 5.06.2003 roku) o podmiotach gospodarczych zarejestrowanych w UM w Mieroszowie, przedsiębiorstw osób fizycznych jest 351. Należy przyjąć, że obydwie rejestry prowadzą pewną ilość tzw. „martwych” firm, które nie prowadzą działalności gospodarczej. Przyczynę spadku aktywności naszych przedsiębiorców upatrujemy głównie w małej podaży pieniądza na lokalnym rynku.

K.2.2. Układ wg sekcji w rejestrze KRUPGN REGON na początek 2002 roku przedstawia się następująco: spośród 514 firm 59 to przedsiębiorstwa przemysłowe, 43 – budowlane, 170 – handel i naprawy, 48 – transport, gospodarka magazynowa i łączność, 58 – obsługa nieruchomości i firm, nauka, 20 – ochrona zdrowotna i opieka społeczna. Rejestr firm osób fizycznych prowadzony w UM pokazuje, że aktualnie spośród 351 aż 142 deklaruje działalność handlową, 17 – gastronomiczną, a 23 to zakłady produkcyjne. Spośród usług 7 firm – warsztaty

samochodowe, 24 - transport, 46 – budownictwo, 5 – fryzjerstwo, 10 – lekarskie, 5 – wyciągi narciarskie itd.

- K.2.3. Generalnie stopień uprzemysłowienia Gminy jest, jak na lokalne warunki, stosunkowo wysoki. Wskaźnik: *pracujący w przemyśle i budownictwie (wg EKD, bez podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób)* w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym wynosi 9,7% przy średniej w powiecie wałbrzyskim (bez miasta Wałbrzycha) 7,4% i średniej w województwie dolnośląskim 12,8%.
- K.2.4. Największymi przedsiębiorstwami na terenie naszej Gminy są:
1. „CAMELA” Zakład w Mioszowie – zatrudnia około 200 osób, produkuje wkłady odzieżowe, tkaniny wypełniające, taśmy perforowane itp.
 2. „ZEBRA” – przedsiębiorstwo zatrudnia ponad 100 osób, zajmuje się uszlachetnianiem tarcicy drzewnej i produkcją krzesel.
 3. „MEBLOSTEF” – zakład zatrudnia około 60 osób, produkuje meble biurowe i tapicerowane.
- K.2.5. Na obszarze Gminy znajdują się bogate złoża surowców skalnych w postaci melafirów i porfirów. Na terenie Rybnicy Leśnej eksploatowane jest już od wielu lat złożo melafiru – 0,8 – 1,4 mln ton rocznie. Urobek sprzedaje się w postaci tłuczni i grysów o różnej granulacji dla wielu odbiorców – przede wszystkim na potrzeby drogownictwa i kolejnictwa. Kamieniołom zatrudnia około 40 osób.
- K.2.6. Przedsiębiorstwa oceniają swoją aktualną sytuację jako średnią lub poniżej średniej. Większości z nich udaje się wypracować zysk. Zatrudnienie w firmach jest stabilne, jedynie CAMELA zamierza nieznacznie zmniejszać ilość zatrudnionych lecz wyłącznie w sposób naturalny (odejścia na emerytury i zasiłek przedemerytalny). ZEBRA przygotowuje się do modernizacji parku maszynowego – ma to dać zwiększenie produkcji bez zwiększania zatrudnienia. Zatrudnienie w kamieniołomie utrzymywane jest w sezonie wydobywczym, tj. od kwietnia do października. Sezon zimowy to okres postoju i remontów.
- K.2.7. Z pracujących na terenie Gminy przedsiębiorstw wyraźny wpływ na środowisko wywiera kamieniołom w Rybnicy Leśnej. Wyrobisko zajmujące obecnie blisko 18,5 ha to istotny element przekształcający środowisko przyrodnicze a roboty eksploatacyjne wywierają niekorzystny wpływ na otoczenie kopalni. Sąsiedztwo kopalni i intensywny transport urobku jest jednym z wyjątkowo dużych utrudnień dla przebiegającej tu drogi powiatowej łączącej Wałbrzych ze schroniskiem Andrzejówka.
- K.2.8. W sąsiedztwie istniejącego kamieniołomu (góra Klin) znajduje się udokumentowane złożo melafiru. Ewentualne uruchomienie kolejnego wyrobiska może spowodować znaczący wzrost zagrożeń opisanych powyżej, zwłaszcza w zakresie skrajnego obciążenia drogi transportem urobku.
- K.2.9. Uciążliwość innych zakładów jest niewielka, jedynie „CAMELA” odprowadza do Ścinawki niedostatecznie oczyszczone ścieki. W najbliższym czasie planowana jest tu modernizacja kotłowni. „ZEBRA” także inwestuje w ekologiczną kotłownię

i zmienia proces lakierowania dostosowując go do korzystania z lakierów wodorozpuszczalnych.

- K.2.10. Na terenie miasta Mieroszów Gmina posiada tereny przeznaczone pod ewentualną działalność przemysłową: działka o powierzchni 8-10 ha położona na północny wschód od dworca kolejowego oraz działka około 5 ha przy drodze wylotowej w kierunku Golińska. Działka o powierzchni 6,6 ha leży poza miastem lecz przylega do jego granic. Wszystkie działki położone są wzdłuż drogi krajowej biegnącej do granicy z Czechami i posiadają bezpośrednią styczność z linią kolejową. Działki co prawda nie są uzbrojone ale położone są wzdłuż kolektora ściekowego a i wodociąg jest w ich zasięgu. Natomiast zasilanie w energię elektryczną bez nowych stacji transformatorowych może okazać się niemożliwe.
- K.2.11. Wiedza przedsiębiorców rozpoczynających działalność (i nie tylko) dosyć często niestety ogranicza się tylko do meritum sprawy, tj. produkcji towarów lub świadczenia konkretnych usług. Nieznajomość prawa gospodarczego, możliwości pozyskiwania wsparcia finansowego ze źródeł innych niż banki i całego szeregu innych uwarunkowań istotnych w gospodarce rynkowej powoduje, że wiele firm boryka się z dużymi trudnościami i w konsekwencji upada. W gminie Mieroszów nie ma firmy zajmującej się profesjonalnym doradztwem biznesowym.
- K.2.12. Generalna mizéria w zakresie małego biznesu (usług świadczonych na rzecz ludności) bierze się ze zubożenia społeczeństwa (duże bezrobocie). Firmy działające w handlu notują spadki w sprzedaży ponieważ nasi mieszkańcy wolą pojechać na większe zakupy do supermarketów w odległym o 16 km Wałbrzychu.
- K.2.13. Istotnym problemem dla przedsiębiorców jest pozyskiwanie środków finansowych. Warunki pozyskiwania kredytów w bankach to najczęściej przeszkody nie do pokonania.
- K.2.14. Uchwałą z dnia 29 maja 2003 roku Rada Miejska Mieroszowa ustanowiła ulgi w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców, którzy zrealizują na terenie nowe inwestycje dające nowe miejsca pracy: przez 1 rok jeśli utworzy się co najmniej 3 miejsca pracy, przez 2 lata – co najmniej 5 miejsc, przez 3 lata – co najmniej 10 miejsc, przez 4 lata – co najmniej 20 miejsc i przez 5 lat jeśli w wyniku inwestycji utworzono co najmniej 30 nowych miejsc pracy.
- K.2.15. W Sokołowsku od czasów powojennych działa ZOZ specjalizujący się tradycyjnie w chorobach płuc. W ostatnich latach przechodził bolesny okres restrukturyzacji i aktualnie zatrudnia 144 osoby (personel i obsługa) dysponując 50 łózkami dla chorych na schorzenia płuc, oddział opieki paliatywnej - 10 łóżek oraz zakład opieki leczniczej – 95 łóżek. Zakład bilansuje swoją działalność, nie zalega z opłatami i posiada zdolność kredytową. Poziom wykorzystania łóżek szpitalnych waha się w granicach 70%. Doskwiera brak stabilności w zawieranych kontraktach z NFZ i brak środków na modernizację i dostosowanie obiektów do standardów europejskich.

Cele strategiczne

Cel 2.1. Wszechstronne wspieranie powstawania i funkcjonowania małych przedsiębiorstw usługowych i produkcyjnych

Powstawanie i funkcjonowanie małych przedsiębiorstw to jeden z głównych kierunków rozwoju gospodarczego. Ma to zasadnicze znaczenie wobec wysokiego bezrobocia w naszej Gminie. Kierunek ten to także uruchomienie biznesowej działalności nierolniczej na terenach wiejskich zwłaszcza w sytuacji, gdzie znaczna część właścicieli naszych gospodarstw rolniczych musi poszukiwać innych źródeł dochodu. Musimy stworzyć w naszej Gminie przyjazną atmosferę dla małego prywatnego biznesu, będziemy dążyć do upraszczania procedur a także zachęcać i pomagać w załatwianiu spraw związanych z inwestowaniem. Wsparciem będą tutaj także działania wynikające z celów przedstawionych poniżej.

Cel 2.2. Uruchomienie gminnego lub międzygminnego ośrodka wspierania przedsiębiorczości

Działalność takiego ośrodka miałaby za zadanie wypełnić istniejącą lukę w działalności doradczej i edukacyjnej głównie w zakresie wiedzy dot. samodzielnej działalności biznesowej. Brak możliwości korzystania z profesjonalnego doradztwa nie może stanowić bariery rozwojowej. Centrum doradztwa spełniałoby pozytywną rolę także w obszarach objętych **domenami 1 i 3** – tj. dla branży turystycznej z agroturystyką oraz rolnictwa i przedsiębiorstw przetwórstwa rolnego. Ważnym jego zadaniem byłoby skupienie działań w kierunku pozyskiwania wiedzy niezbędnej dla lepszego dostosowania oferty przedsiębiorstw do warunków konkurencji na rynku europejskim. Za niezbędną uważamy tutaj współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy.

Cel 2.3. Wsparcie dla działania przedsiębiorstw nieuciążliwych dla środowiska

Widzimy możliwość współistnienia funkcji turystycznej Gminy i działania przedsiębiorstw przemysłowych, przy założeniu, że będziemy preferowali wyłącznie technologie przyjazne dla środowiska. Widzimy potrzebę dobrej współpracy lokalnego samorządu i zarządów przedsiębiorstw. Chcemy zwiększyć ilość stanowisk pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych w ciągu następnych 10 lat co najmniej o 40%. Za jeden ze sposobów wspierania i zachęcania do inwestowania w naszej Gminie uważamy zaoferowanie odpowiednich uzbrojonych terenów oraz systemu ulg i preferencji (patrz **cel 2.4**).

Cel 2.4. Zapewnienie korzystnych warunków i zachęt dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy

Realizacja tego celu to:

1. Zaoferowanie przedsiębiorcom terenów inwestycyjnych. Musimy doprowadzić do sytuacji, w której będziemy dysponowali kompletnie uzbrojonymi terenami dla

mniejszych i większych przedsiębiorstw, nadającymi się do prowadzenia różnorodnej działalności. Tereny te muszą posiadać odpowiednie przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego. W takiej sytuacji potencjalny inwestor będzie miał możliwość uporania się z formalnościami w krótkim czasie.

2. Utrzymanie stabilnego systemu ulg odnośnie opłat i podatków lokalnych. Powinien być to system stabilny i może szczególnie wspierać rozwój takich kierunków działalności produkcyjnej i usługowej, których w naszej Gminie jest brak lub rozwinęły się niedostatecznie.

Działania zaplanowane w punktach 1 i 2 będą także doskonałymi elementami w kampanii promocyjnej naszej Gminy (patrz **cel 6.1**).

Cel 2.5. Stosowanie nowoczesnych technologii eksploatacji surowców naturalnych

Eksploatacja złóż naturalnych, wobec wysokiego bezrobocia oraz pożądanego wpływu do kasy gminnej (opłaty eksploatacyjne), posiada dla nas istotne znaczenie. Zadaniem naszym jest działanie w kierunku harmonijnej koegzystencji funkcji turystycznej i rolniczej Gminy z taką działalnością. Chcemy dopuszczać tylko takie systemy wybierania złóż, które zapewnią możliwie pełną ochronę krajobrazu oraz ochronę stosunków wodnych. Musi zostać zapewniona pełna rekultywacja terenów po zakończonej eksploatacji.

Cel 2.6. Współpraca na rzecz powstawania niebankowych źródeł finansowania działalności gospodarczej

Brak możliwości finansowania działalności gospodarczej ze źródeł niebankowych, to jeden z podstawowych czynników utrudniających inwestowanie, zwłaszcza przez drobnych przedsiębiorców. Zadania środowisk samorządowych w tym zakresie nie mają oczywiście związku z przeznaczaniem na ten cel środków budżetowych Gminy. Widzimy jednak konieczność współpracy ze środowiskami gospodarczymi i usilne działania umożliwiające powstanie i działanie instytucji wspierających lokalną działalność biznesową typu lokalny fundusz pożyczkowy lub lokalny fundusz poręczeń kredytowych. Zakładamy, że efektywność takich organizacji będzie większa, jeśli będą obejmowały większy obszar i dlatego tutaj także widzimy potrzebę współpracy międzygminnej.

Cel 2.7. Wspieranie funkcjonowania specjalistycznego ZOZu w Sokołowsku

Funkcjonujący specjalistyczny ZOZ to około 14% wszystkich miejsc pracy na terenie naszej Gminy. To także element zewnętrznej promocji Sokołowska i całej Gminy. Dla nas ma to jeszcze inny wymiar – jest to podtrzymywanie działalności związanej z leczeniem ludzi co ma dla nas niezwykle istotne znaczenie w kontekście podążania w kierunku przywrócenie Sokołowsku funkcji uzdrowiskowej.

DOMENA 3 Jakościowe i organizacyjne przeobrażenia w sektorze rolniczym

Terytorialny zasięg realizacji:

- *rolnictwo – wszystkie sołectwa a także obrzeża miasta,*
- *przetwórstwo rolne – głównie Mieroszów.*

Partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *Regionalny Ośrodek Doradztwa Rolniczego,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej,*
- *Komitet Integracji Europejskiej.*
- *Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z agendami*

Kontekst

- K.3.1. Znaczną część obszaru Gminy, głównie w zachodniej, środkowej i północnej jej części, stanowią góry. Ukształtowanie tej części Gminy nie sprzyja uprawom rolnym. W pozostałej części teren charakteryzuje się znacznie łagodniejszą konfiguracją a i jakość gleb jest wyższa – są to więc potencjalnie lepsze warunki dla działalności rolniczej.
- K.3.2. Podłoże gleb na terenie Gminy stanowi głównie zwietrzelina skał osadowych i krystalicznych. Na tej bazie wykształciły się głównie dwa typy gleb – brunatne na stokach i wierzchowinach oraz bielcowe w obniżeniach. W dolinach cieków wodnych występują mady i gleby glejowe. Badania gleb wykazują wysoki stopień ich zakwaszenia – 65% to gleby bardzo kwaśne (pH poniżej 4,5) a 25% kwaśne (pH 4,6 – 5,5).
- K.3.3. Okres wegetacyjny jest krótki i trwa przeciętnie około 150 dni a w części górzystej tylko 120 dni. Temperatury charakteryzują się wysokimi amplitudami w ciągu doby (dot. głównie okresów przejściowych zima – wiosna i wiosna lato). Ilość opadów jest dość znaczna, rzędu 700 – 800 mm rocznie (w najwyższych partiach gór do 900 mm). Charakterystyka opadów nie jest typowa jak dla terenów górskich. Bywają mało śnieżne zimy z krótko zalegającą pokrywą śnieżną, natomiast główne nasilenie opadów często przenosi się z wiosny na okres letni.
- K.3.4. Użytki rolne w Gminie zajmują obszar 3.573 ha (aktualne dane z UM 3.529 ha). Wskaźnik: obszar gruntów ornych (1.439 ha) do powierzchni gminy wynosi tylko niecałe 19% przy średniej w województwie dolnośląskim 45% a w powiecie wałbrzyskim 22%. Lesistość Gminy jest wysoka i kształtuje się na poziomie ponad 43%. Inne dane dotyczące użytkowania gruntów przedstawiono w rozdziale *V. Ważniejsze dane dotyczące Gminy Mieroszów* (tabela nr 6 i wykres).

K.3.5. Pod względem bonitacyjnym na terenie Gminy przeważają gleby średnie i słabe: klasa III około 1,5%, klasa IV około 33,5%, klasa V około 35% i klasa VI około 30%. Około 90% gruntów ornych zalicza się do dwóch kompleksów: zbożowo – górskiego i zbożowo – pastewno – górskiego. W użytkach zielonych 75% stanowią gleby kompleksu 2z (średnie) i 25% 3z (słabe).

K.3.6. Strukturę władania gruntów oraz użytków rolnych w Gminie wg danych z UM przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Rodzaj własności	Powierzchnia ogółem w ha	Powierzchnia ogółem w %	Władanie użytkami rolnymi w %
1	Państwowa	4831 ha	63,42%	33,55%
2	Mienie komunalne	973 ha	12,78%	18,62%
3	Grunty osób fizycznych	1767 ha	23,20%	47,83%
4	Pozostałe	46 ha	0,60%	

K.3.7. Cechą zdecydowanie niekorzystną jest mały areal większości indywidualnych gospodarstw rolnych. Według danych z UM gospodarstwa powyżej 50 ha obejmują 25,12% użytków rolnych, 30 – 50 ha 17,77%, 15 – 30 ha 20,11 %, 10 – 15 ha 9,86%, 5 – 10 ha 7,79%, 2 – 5 ha 7,89%, 1 – 2 ha 8,81 % a działki do 1 ha to 2,65 % użytków rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego kształtuje się na poziomie 7,70 ha (tendencja wzrostowa). Wg Rocznika Statystycznego w Gminie tylko 7 osób identyfikuje swoje zatrudnienie w sektorze rolniczym.

K.3.8. Areal, na którym gospodarują rolnicy indywidualni, podlega dynamicznym zmianom i zwiększony jest dzięki dzierżawieniu ziemi Skarbu Państwa i Gminy. Skarb Państwa (ANR i Lasy Państwowe) dysponując 888 ha użytków rolnych oddaje w dzierżawę około 75%, mienie komunalne stanowi 639 ha użytków rolnych wdzierżawionych w 90%.

K.3.9. Główne uprawy stanowią zboża 53,1% przy średnich plonach 20 dct/ha, następnie ziemniaki - 17,9% plony 100 dct/ha, pastewne – 16,9 %, inne 12,1%.

K.3.10. Dominujący kierunek w hodowli stanowi bydło mleczne (w strukturze stada krowy stanowią 44,76%), uzupełniający – młode bydło opasowe. Obsada na 100 ha użytków rolnych wynosi: bydło 39,6 sztuk (w tym 17,7 krów), trzoda chlewna 4 sztuki, owce 0,7 sztuki. Ponadto we wsiach Różana i Rybnica Leśna rozwija się hodowla koni, mogąca przynosić dochody.

K.3.11. Opłacalność produkcji rolnej (zarówno roślinnej jak i zwierzęcej) w sposób istotny ograniczana jest dzięki przechwytywaniu zysków przez pośredników. Jest to problem, z którym borykają się rolnicy w wielu częściach Polski.

K.3.12. Według danych dostarczonych z UM niekorzystnie przedstawia się wykształcenie ludności zatrudnionej w rolnictwie. Dominuje wykształcenie podstawowe z ukończonymi kursami rolniczymi, zdarzają się przypadki wykształcenia średniego i wyższego (w tym także rolniczego). Również nisko oceniamy wiedzę naszych producentów rolnych odnośnie warunków konkurencji

w UE. Brak jest świadomości i motywacji do sięgania po nowoczesną wiedzę w tym zakresie.

K.3.13. Lokalne zaplecze świadczące usługi na rzecz rolnictwa, w tym także zakłady przetwórstwa rolnego, przestały funkcjonować. Nie istnieją zlewnie mleka, zlikwidowano Spółdzielnie Usług Rolniczych i GS „Samopomoc Chłopska”. Zaniechano nawet odnawiania materiału siewnego, inseminacji itp.

K.3.14. Podejmowane są nieśmiałe próby działań, które można określić jako nowe spojrzenie na sektor rolniczy. Dotyczy to pozyskiwania mleka, prowadzenia hodowli koni, szukania alternatywnych upraw (na biomasę), zalesiania użytków rolnych.

K.3.15. Na terenach wiejskich obserwujemy bardzo słaby rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie powstało też dotąd żadne gospodarstwo agroturystyczne pomimo ewidentnych predyspozycji (patrz **domena 1**). Oprócz trudności natury obiektywnej, istotną rolę odgrywa brak odpowiedniej działalności szkoleniowej i strach przed nowymi wyzwaniami.

Cele strategiczne

Cel 3.1. Opracowanie długofalowego programu zmian zmierzających do właściwego wykorzystania użytków rolnych

Zakładamy, że rolnictwo nie jest i nie będzie pierwszoplanową domeną gospodarczą w naszej Gminie. Jednak 3573 ha (47% obszaru Gminy) użytków rolnych to argument nie pozwalający pominąć tego sektora w *Strategii rozwoju Gminy*. Program zmian należy opracować z uwzględnieniem realiów związanych z przyszłą integracją z Unią Europejską (z jednej strony ostra konkurencja i wysokie wymagania co do jakości produktów rolnych, z drugiej strony możliwość subwencji do produkcji na terenach górzystych). Program winien w pierwszym rzędzie rozstrzygać, które obszary gruntów (o niskich klasach bonitacyjnych lub na obszarach zalewowych) należy przekwalifikować i np. poddać zalesieniu, a które rokują nadzieję na opłacalną produkcję rolną i opłaca się je meliorować, odkwaszać itp. Zakładamy, że pewna część naszych gruntów rolnych będzie również w przyszłości użytkowana jako działki rolne o powierzchni poniżej 1ha. Na tym areale produkcja rolna będzie realizowana praktycznie wyłącznie na potrzeby ich właścicieli.

Cel 3.2. Reorientacja struktury upraw i hodowli w dostosowaniu do warunków glebowych i areалу gospodarstw oraz rozwijanie działalności nierolniczej

Zakładamy, że duże gospodarstwa rolne na lepszych glebach to nie jedyny sposób sprostania wyzwaniom nowych czasów. Właściciele mniejszych gospodarstw muszą przejść na produkcję bardziej pracochłonną. W takich warunkach będziemy propagować hodowlę, produkcję żywności czystej ekologicznie, uprawy zielarskie, warzywnictwo, uprawy tzw. „zielonego węgla” itp.

Niezwykle istotną rolę w zapewnieniu dochodu ludności na terenach wiejskich winna spełnić szeroko pojęta nierolnicza działalność biznesowa (patrz **domena 2**) oraz zakładanie gospodarstw agroturystycznych (patrz **domena 1**).

Cel 3.3. Przeobrażenia strukturalne rodzinnych gospodarstw rolnych nakierowane na zwiększenie ich arealów

Na obszarach rokujących dobre perspektywy co do opłacalności produkcji rolnej będziemy dążyć do takich przeobrażeń, w wyniku których powstaną dobrze wyposażone gospodarstwa o powierzchni powyżej 20 ha (w przypadku gospodarstw specjalistycznych powyżej 10 ha). Jest to jeden z podstawowych warunków, dzięki którym będzie możliwe sprostanie konkurencji w warunkach zjednoczonego rynku europejskiego. Proces ten będzie opierał się na przejmowaniu ziemi będącej dotąd we władaniu ANR od innych rolników, którzy będą poszukiwali innych źródeł dochodu. Zapewne istotnym sposobem integrowania arealów będą grupy producenckie (patrz **cel 3.4**).

Cel 3.4. Przeobrażenie struktur organizacyjnych i reżimów jakościowych do wzorów stosowanych w UE

Mamy zamiar propagować i wdrażać takie struktury organizacyjne, gdzie producenci rolni będą działać w podmiotach gospodarczych, których zadaniem będzie nie tylko wytwarzanie produktów rolnych o wymaganych parametrach jakościowych ale także ich przetwarzanie. W takim układzie zasadnicza część zysków trafi bezpośrednio do producentów. Sprzyjać temu będą nowe uregulowania prawne, preferujące gospodarowanie w ramach grup producenckich.

Musimy także mocno wspomóc naszych producentów rolnych poprzez dostarczenie im informacji na temat formalnych i jakościowych wymogów lokowania wyrobów na zjednoczonym rynku europejskim.

Cel 3.5. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności producentów rolnych

Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności rolników, w tym również co do warunków gospodarowania i konkurencji w UE, uważamy za niezwykle istotne. Działania w tym kierunku mogą być inspirowane przez gminny lub międzygminny ośrodek wspierania przedsiębiorczości postulowany w punkcie **cel 2.2**. Sprzyjać temu będą wymogi niektórych funduszy pomocowych UE, które zakładają, że częścią programu który finansują, musi być szkolenie (podnoszenie kwalifikacji).

Cel 3.6. Wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolnego

Lokalne przetwórstwo rolne traktujemy nie tylko jako jeden ze sposobów na stworzenie nowych miejsc pracy. To przede wszystkim niezwykle istotna przesłanka dla utworzenia rynku zbytu oraz podniesienia opłacalności produkcji rolnej a zwłaszcza hodowli. Zakładamy, że najbardziej efektywne będą zakłady przetwórstwa pracujące w ramach grup producenckich razem z wytwórcami produktów rolnych. Zapewne stosunkowo dobre perspektywy ma przetwarzanie mięsa oraz zdrowej żywności.

DOMENA 4 Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz działania na rzecz środowiska naturalnego

Terytorialny zasięg realizacji:

- *obszar całej Gminy.*

Partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *samorządy sąsiednich gmin,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *zarządy przedsiębiorstw z terenu Gminy,*
- *Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,*
- *Fundusze Ochrony Środowiska,*
- *Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji,*
- *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo,*
- *Telekomunikacja Polska SA,*
- *operatorzy sieci telefonii komórkowej,*
- *Rejon Energetyczny.*

Kontekst

K.4.1. Według informacji z UM poziom zwodociągowania Gminy wynosi obecnie 97,6%. Wg informacji w Roczniku statystycznym łączna długość sieci wodociągowej wynosi 42,6 km z tego w Mieroszowie 20,8 km. Ujęciami i siecią wodociągową zarządza Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji z następującą ilością przyłączy: Mieroszków – 516, Unisław – 57, Rybnica Leśna – 45, Kowalowa – 4, Golińsk – 25, Nowe Siodło – 34, razem 681. Ujęciami i siecią na terenie Sokołowska zarządza ZGKiM w Mieroszowie – tutaj do sieci są podłączone praktycznie wszystkie budynki.

K.4.2. Większość ujęć wody to źródła drenażowe i studnie głębinowe – tylko w Sokołowsku eksploatowane jest także ujęcie powierzchniowe. Gospodarstwa nie podłączone do sieci korzystają z przydomowych studni kopanych. Jakość wody w studniach jest zła – często stosowana tylko do potrzeb gospodarczych, a ponadto, podobnie jak ujęcie powierzchniowe w Sokołowsku, wykazują zmienne wydajności – podczas suszy występują braki wody. Zarówno sieć wodociągowa jak i zasobność ujęć wodnych pozwala na zaopatrzenie 100% mieszkańców Gminy.

K.4.3. Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Golińsku o docelowej przepustowości 2.000 m³ ścieków na dobę to najważniejsza inwestycja w Gminie – docelowo będzie oczyszczać ścieki z prawie całej Gminy. W grudniu 2000 roku oddano do użytku jej część uzyskując zdolność 950 m³ na dobę, co wykorzystywane jest w połowie. Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki z lewobrzeżnej części Mieroszowa (tylko około 20% mieszkań) przy pomocy

kolektora ogólnospławnego o długości 3456 m i średnicy 900-400 mm. Z pozostałej części miasta ścieki trafiają do szamb skąd przewożone są do oczyszczalni.

- K.4.4. Od 1998 roku miejscowość Nowe Siodło posiada sieć kanalizacyjną (długość 3,3 km wraz z przyłączami) i oczyszczalnię glebowo – korzeniową o przepustowości 50 m³ na dobę. Istnieją potencjalne możliwości odbioru wszystkich ścieków w tej miejscowości, ale jak na razie nie wszystkie nieruchomości mają przyłącza.
- K.4.5. W Sokołowsku praktycznie wszystkie budynki mają przyłącza do sieci kanalizacyjnej. Orientacyjna długość sieci około 4 km – brak inwentaryzacji, sieć nie jest własnością Gminy. Z sieci poprzez kolektor sanitarny o średnicy 200 mm i długości 2.000 m ścieki trafiają do oczyszczalni o przepustowości 1330 m³ na dobę, eksploatowanej przez WZWiK położonej w pobliżu linii kolejowej do Mieroszowa. Stan techniczny zarówno sieci kanalizacyjnej i kolektora jest zły (ścieki przedostają się do potoku Sokołowiec) a oczyszczalnia jest przestarzała i nie gwarantuje uzyskania wskaźników określonych przez przepisy.
- K.4.6. Według informacji zawartych w Roczniku statystycznym łączna długość sieci kanalizacyjnej w Gminie wynosi 12,1 km z tego w Mieroszowie 3,5 km co oznacza, że tylko około 34% ludności w Gminie korzysta z kanalizacji. Duży procent gospodarstw domowych korzysta z tzw. szamb, które tylko w założeniu są zbiornikami bezodpływowymi. W efekcie nieprawidłowości wymienionych powyżej (zwłaszcza w K.4.5 i K.4.6) występuje wysokie zanieczyszczenie głównego cieków wodnych na terenie naszej Gminy, tj. rzeki Ścinawki.
- K.4.7. Zanieczyszczenie Ścinawki bada się na przekroju kontrolno - pomiarowym w 46,3 km biegu rzeki (poniżej Golińska przy granicy Państwa). W 2001 roku jakość wody pod względem fizyko-chemicznym nie odpowiadała obowiązującym normom (o klasyfikacji decydowała zawartość związków biogenych). Wskaźniki hydrobiologiczne klasyfikowały rzekę do II klasy czystości.

Wskaźnik	Stan czystości wód
Substancje biogenne:	non
Azot amonowy	I
Azot azotanowy	non
Azot ogólny	I
Fosforany	III
Fosfor ogólny	III

- K.4.8. Na terenie Gminy niestety nie ma gazu sieciowego. Rozważana jest możliwość doprowadzenia gazu z rurociągu magistralnego przebiegającego przez Boguszów Gorce bądź alternatywnie z terytorium Czech. Jednak obydwa warianty (z różnych przyczyn) są dość trudne do zrealizowania.
- K.4.9. Gmina nie posiada centralnego zaopatrzenia w ciepło. Lokalne kotłownie centralnego ogrzewania posiadają ważniejsze obiekty administracyjne, usługowe i

przemysłowe oraz niektóre budynki mieszkalne. Kotłownie te w dużej części opalane są koksem lub węglem, ale sukcesywnie wzrasta ilość tych na olej opałowy. W gospodarstwach domowych używa się też głównie węgla (także do ogrzewania mieszkań) a tylko pewnym złagodzeniem problemu jest coraz bardziej popularne stosowanie gazu butlowego.

K.4.10. Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są wynikiem procesów spalania (tzw. niska emisja) oraz pracy pojazdów samochodowych. Na podstawie dostępnych badań (z UM dostarczono dane z 1996 roku) zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy można ocenić jako niskie. Emisja zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w tym roku wynosiła:

Rodzaj emisji	Wielkość
Pyłowych ogółem	11 Mg/rok
Gazowych ogółem	71 Mg/rok
- w tym SO ₂	48 Mg/rok
- w tym NO ₂	8 Mg/rok

K.4.11. Na terenie Gminy usuwaniem odpadów stałych zajmuje się ZGKiM (dysponuje tylko jednym wyeksploatowanym samochodem śmieciarką do bezpylnego załadunku) – obsługuje około 77% siedlisk ludzkich. Część prywatnych właścicieli rozwiązuje ten problem we własnym zakresie. Odpady komunalne w stanie stałym w większości deponowane są na wysypisku komunalnym, w znikomej części trafiają na tzw. „dzikie” wysypiska. Rozpoczęto współpracę z wałbrzyskim WPO odnośnie segregacji odpadów „U źródła”.

K.4.12. Gmina posiada własne składowisko odpadów komunalnych Różana - Mieroszów. Wysypisko o powierzchni 3,5 ha i pojemności 125,5 tys. m³ wyposażone w system drenów ujmujących odcieki lecz bez zabezpieczenia warstwą nieprzepuszczalną. Eksploatowane od 1987 roku jest już wypełnione w około 80% - przewidywany okres eksploatacji do 2006 roku.

K.4.13. Na terenie naszej Gminy istnieje dostateczna ilość łączy telefonii przewodowej, istnieje także przekaźniki telefonii mobilnej.

K.4.14. Cały obszar Gminy jest zelektryfikowany i jedynie sporadycznie występują zastrzeżenia co do parametrów zasilania. Występuje to zwłaszcza w przypadkach realizacji większych zamierzeń przemysłowych – w takim przypadku inwestor sam musi zbudować stacje transformatorową. ZE Wałbrzych opracowuje plan rozbudowy sieci co znajduje odzwierciedlenie w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy.

K.4.15. Oświetlenie dróg i ulic w znacznej mierze jest przestarzałe i wymaga modernizacji. Prace w tym zakresie wykonywane są sukcesywnie w miarę posiadanych środków – w bieżącym roku wykonano I etap oświetlenia drogi powiatowej w Łącznej – 20 punktów oświetleniowych, aktualnie wykonujemy I etap oświetlenia drogi w Unisławiu.

- K.4.16. Większość usług komunalnych na rzecz ludności dotychczas świadczył ZGKiM – aktualnie przeprowadzana jest jego gruntowna restrukturyzacja. W jej wyniku nastąpi wyłączenie usług wodociągowo – kanalizacyjnych i remontowo budowlanych (pozostaną tylko prace konserwatorskie), powierzenie administrowania lasami komunalnymi jednostce kompetentnej i oddłużenie zakładu budżetowego. W kompetencjach ZGKiM po restrukturyzacji pozostanie:
- zarządzanie gminnymi zasobami lokalowymi i wspólnotami mieszkaniowymi,
 - gospodarka odpadami i oczyszczanie miasta,
 - pozostałe usługi – utrzymanie zieleni miejskiej, usługi pogrzebowe i utrzymanie cmentarza.

Cele strategiczne

Cel 4.1. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy

Realizacja tego celu ma niezwykle istotne znaczenie w aspekcie ekologicznym, zwłaszcza wobec naszych aspiracji turystycznych. W perspektywie 10 letniej zakładamy konieczność oczyszczania ścieków z wszystkich przedsiębiorstw i instytucji oraz co najmniej 95% siedzib ludzkich.

Zadanie to jest o tyle ułatwione, że jesteśmy już na dość zaawansowanym etapie realizacji tego przedsięwzięcia. Oczyszczalnia ścieków w Golińsku posiada znaczny zapas przepustowości a ponadto projekt zakłada dalszą jej rozbudowę. Wykonano już jedną nitkę kolektora sanitarnego obsługującego lewobrzeżną część Mieroszowa. Ponadto przykładamy bardzo dużą wagę do rozwiązania tego problemu w Sokołowsku, ze względu na aktualną i przyszłościową funkcję tej miejscowości.

Cel 4.2. Poprawa stanu czystości cieków wodnych

Dalsza poprawa czystości stanu czystości rzek i potoków na obszarze naszej Gminy to warunek poprawy jakości życia mieszkańców Gminy oraz konieczność w aspekcie planowanego rozwoju branży turystycznej. Działania chcemy skupić w następujących kierunkach:

- a. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie naszej Gminy (patrz **cel 4.1**).
- b. Działania na obszarach wiejskich mające na celu wyeliminowanie lub co najmniej zminimalizowanie zanieczyszczania cieków wodnych gnojowicą, sokami kiszonkowymi itp. Tutaj za niezwykle ważne uważamy działania w sferze edukacji naszego społeczeństwa a także wypracowanie skutecznego systemu zachęt i zakazów.
- c. Ścisła współpraca z przedsiębiorstwami działającymi na naszym terenie, preferowanie technologii „czystych”, z recyklingiem.

Miernikiem naszych działań w tym zakresie będzie poprawa czystości rzeki Ścinawki i w perspektywie 10 lat przejście ze wszystkimi wskaźnikami do I klasy czystości.

Cel 4.3. Doprowadzenie gazu przewodowego i zaawansowanie procesu gazyfikacji Gminy

Działania podejmowane w tym zakresie jak na razie nie przyniosły pozytywnych rezultatów. Zakładamy jednak, że w nowych uwarunkowaniach rynkowych i prawnych (wejście do UE) przynajmniej część trudnień może zniknąć. Gaz w naszych mieszkaniach i kotłowniach to istotna poprawa jakości życia mieszkańców a także ograniczenie zanieczyszczenia powietrza – tzw. niskiej emisji. Ma to zasadnicze znaczenie w kontekście naszych aspiracji turystycznych a już fundamentalne, jeśli idzie o Sokołowsko.

Cel 4.4. Kompleksowe działania na rzecz uregulowania problemu odpadów komunalnych i przemysłowych

Uruchomienie procesu projektowego a następnie budowy nowego składowiska odpadów komunalnych staje się zagadnieniem nie cierpiącym zwłoki, ponieważ z aktualnego będziemy korzystać tylko do 2006 roku. Być może problem uda się rozwiązać w współpracy z pozostałymi gminami powiatu wałbrzyskiego. Ponadto chcemy skoncentrować się na wdrożeniu następującego pakietu działań zmierzających do kompleksowego uregulowania problemu odpadów stałych na terenie Gminy:

- a) wprowadzenie i upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów w mieście i sołectwach,
- b) zdecydowana walka z dzikimi wysypiskami śmieci, rekultywacja istniejących,
- c) współpraca z przedsiębiorstwami w zakresie minimalizacji odpadów w cyklu technologicznym,

W działaniach tych chcemy ściśle współpracować ze wszystkimi zainteresowanymi partnerami strategicznymi.

Cel 4.5. Kontynuacja wodociągowania Gminy i modernizacja istniejącej sieci

Chcemy kontynuować wodociągowanie Gminy na obszarach gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione oraz modernizować istniejące sieci z przejściem na rury z PE. Widzimy konieczność uzyskania wskaźnika zwodociągowania na poziomie zbliżonym do 99%.

Cel 4.6. Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy

W edukacji ekologicznej upatrujemy możliwość długofalowego oddziaływania na świadomość mieszkańców, a to z kolei będzie miało nieoceniony wpływ na ich proekologiczne zachowanie (patrz także **cele 4.2** oraz **4.4**). Zakładamy, że efektywność takiej edukacji będzie największa w przypadku dzieci szkolnych.

Specjalne miejsce w edukacji ekologicznej mieszkańców znajdują:

- walka z zanieczyszczeniem cieków wodnych – głównie dot. ścieków socjalno bytowych i gospodarki gnojowicą, sokami kiszonkowymi itp. (patrz **cel 4.2**),
- walka z niską emisją – przejście na paliwa bardziej przyjazne dla środowiska (patrz **cel 4.3**),
- selektywna zbiórka odpadów i walka z dzikimi wysypiskami śmieci (patrz **cel 4.4**).

Cel 4.7. Dokończenie instalacji oświetleniowej ulic oraz działania na rzecz poprawy parametrów zasilania elektroenergetycznego

Będziemy w dalszym ciągu kontynuować przedsięwzięcie mające na celu wykonanie oświetlenia wszystkich ulic w naszej Gminie. Jest to dla nas problem nie tylko jakości życia ale także zapewnienia bezpieczeństwa na naszych drogach. Będziemy także prowadzić usilne starania nad poprawą elektroenergetycznych warunków zasilania. Nie jest do pomyślenia aby potencjalny inwestor musiał budować na własny koszt stację transformatorową. W tych sprawach będziemy współdziałać z Rejonem Energetycznym.

Cel. 4.8. Usługi komunalne będą świadczone na zadowalającym poziomie

Istniejący Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej to aktualnie podstawowa instytucja zajmująca się obsługą naszych mieszkańców w zakresie tzw. usług bytowych. Jego restrukturyzacja ma za zadanie nie tylko obniżenie poziomu generowanych kosztów ale także ograniczenie ilości zadań ZGKiMu a przez to poprawę standardu świadczonych usług.

DOMENA 5 Poprawa infrastruktury drogowej, zasobów mieszkaniowych i bezpieczeństwa powodziowego

Terytorialny zasięg realizacji:

- *obszar całej Gminy*

Partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych,*
- *Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej,*
- *zrzeszenia przewoźników prywatnych*
- *Rejonowy Zarząd Gospodarki Wodnej.*

Kontekst

K.5.1. Przez teren Gminy przebiega jednotorowa nie zelektryfikowana linia kolejowa relacji Wałbrzych – Mieroszów – Meziměstí w Czechach. Linia prowadzona doliną rzeki Ścinawki (esowanie linii) ze stacjami w Unisławiu Śląskim i Mieroszowie (na stacji funkcjonuje agencja celna). Obciążenie linii niewielkie, głównie towarowe – w tym transport międzynarodowy.

K.5.2. Gęstość dróg na obszarze Gminy jest zadawalająca. Przez obszar Gminy przebiegają drogi:

- Droga krajowa nr 35 o parametrach kl. G-Z (kl. IV-V) prowadzona doliną rzeki Ścinawki do przejścia granicznego w Golińsku, krzyżująca się czterokrotnie z linią kolejową, zabudowa mieszkaniowa z obsługą bezpośrednio od drogi – długość na terenie Gminy 13,5 km, nawierzchnia asfaltowa, niewielki fragment kostka.
- Droga wojewódzka nr 380 Unisław Śląski – Głuszycza, parametry jak dla kl. Z (kl. V) - długość na terenie Gminy 5,5 km, nawierzchnia asfaltowa,
- 9 odcinków dróg powiatowych: nr 3361 D, nr 3361 D, nr 3364 D, nr 3365, nr 3470 D i nr 3399 D, nr 3383 D i 3384 o parametrach jak dla kl. L (kl. VI) oraz nr 3385 o parametrach jak dla kl. L i D (kl. VI i VII) – łączna długość 26,18 km, nawierzchnia asfaltowa.
- Drogi gminne o parametrach kl. D lub niespełnione kl. D – łączna długość około 25 km z tego około 10 km asfalt i kostka oraz około 15 km gruntowe.

K.5.3. Jakość nawierzchni dróg, ich szerokość, wyprofilowanie i dopuszczalne obciążenia a także stan infrastruktury towarzyszącej (chodniki, pobocza, parkingi, rowy i przepusty itp.) jest niezadawalający. Na drodze krajowej nr 35 w miejscowości Kowalowa występuje utrudnienie w postaci wiaduktu kolejowego o wysokości poniżej 3,5 m. Podobna sytuacja występuje na drodze powiatowej do

Sokołowska – tędy nie może przejechać wóz bojowy straży pożarnej. Problem nabiera szczególnego znaczenia wobec ciągle rosnącego natężenia ruchu na naszych drogach.

K.5.4. Szczególny problem komunikacyjny to nadmierne obciążenie drogi w Rybnicy Leśnej (droga powiatowa z Wałbrzycha do schroniska Andrzejówka) w związku z eksploatacją tamtejszego kamieniołomu. Aktualnie, w sezonie letnim w godzinach szczytu (pomiędzy godz. 10 a 16), średnio co 30 sekund przez wieś przejeżdżają wielkogabarytowe wywrotki transportujące kamień. Problem też zapewne spotęguje się i to znacznie, ponieważ planowane jest uruchomienie drugiego kamieniołomu. Władze samorządowe Gminy podjęły już stosowną uchwałę odnośnie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego z innym przebiegiem drogi obsługującej kamieniołom.

K.5.5. Transport publiczny realizowany jest w zasadniczej części przez przewoźników drogowych: PKS i intensywnie rozwijające się organizacje przewoźników prywatnych a także w niewielkiej części przez PKP. Częstotliwość kursów jest wystarczająca, rozkłady jazdy poszczególnych przewoźników są skorelowane pomiędzy sobą.

K.5.6. Zasoby mieszkaniowe w naszej Gminie (wg Rocznika statystycznego) pokazano w poniższej tabeli:

	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa w tys.m ²	Pow. użytkowa 1 mieszkania	Pow. użytkowa na 1 osobę
Gmina	2650	8040	155,8	58,8	20,0
W tym miasto	1700	5040	95,5	56,2	19,5

W 2001 roku oddano do użytku 6 mieszkań (z tego 4 w mieście), wszystkie jako budownictwo indywidualne.

K.5.7. Wg danych z UM na dzień 31.12.2002 roku substancja mieszkaniowa komunalna i wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy przedstawia się następująco:

	Gmina	W tym miasto	W tym wieś
Budynki komunalne	122	57	65
Budynki wspólnot mieszk. z udziałem Gminy	143	127	16
Lokale stanowiące własność Gminy	1212	764	448

Liczba budynków i lokali mieszkalnych nie pokrywa potrzeb mieszkańców naszej Gminy. Szczególny niedobór występuje w zakresie mieszkań socjalnych.

K.5.8. Substancja mieszkaniowa to istotny problem ze względu na znaczny stopień jej zdekapitalizowania. Budynki miasta zostały w większości wybudowane przed 1918 rokiem. Uchwalony przez Radę Miejską Mioszowa program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminnym w latach 2003-2007 określa stan techniczny 163 budynków jako dostateczny lub zły, w związku z czym

potrzeby remontowe są duże. Przyjęto następujący zakres robót remontowych na 2003 rok: 40 budynków – roboty murarskie, 60 – roboty dekarские, 20 – malarskie, 25 – elektryczne i w 15 budynkach roboty wodno – kanalizacyjne.

K.5.9. Prowadzi się systematyczną prywatyzację komunalnych zasobów mieszkaniowych. Sprzyja temu Uchwała Rady Miejskiej z lutego 1998 roku, umożliwiająca nabywanie lokali (mieszkalnych i użytkowych) przez dotychczasowych najemców w formie bezprzetargowej na dogodnych warunkach. W 2002 roku sprzedano 46 lokali a do końca maja 2003 roku – 25 lokali.

K.5.10. Na terenie naszej Gminy co kilka lat występują powodzie powodujące istotne straty w infrastrukturze drogowej, komunalnej a także w budynkach. Największe straty przyniosła powódź z 1979 roku dodatkowo pogłębione podczas ostatniej powodzi w 1997 roku:

- drogi gminne 7,23 km,
- 11 mostów w Mioszowie, Golińsku, Unisławiu i Sokołowsku,
- zabytkowy budynek oraz 7 mieszkań w budynkach komunalnych w Mioszowie,
- 3 ujęcia wody w Sokołowsku, wodociąg w Kowalowej przy ul. Malinowej oraz studnie w Kowalowej i Nowym Siodle (50 sztuk),
- uszkodzenie będącego w budowie kolektora z Mioszowa do Golińska na długości 219 m,
- kort tenisowy w Kowalowej,
- kładki, przepusty rowy melioracyjne.

Aktualnie, 6 lat po powodzi, prowadzone są końcowe prace przy odbudowie zniszczeń,

K.5.11. W wyniku powodzi w 1979 i 1997 roku poważnym uszkodzeniem uległa wykonana w latach 70–tych i 80–tych obudowa koryta rzeki Ścinawki, jej wypłylenie i lokalne zmiany koryta. Poważnych uszkodzeń doznała również obudowa potoku Sokołowiec. W porozumieniu z Regionalną Dyrekcją Gospodarki Wodnej ustalono konieczność wykonania generalnego remontu tych zabezpieczeń.

K.5.12. Tereny potencjalnie zagrożone zalaniem podczas powodzi w nowych opracowaniach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania..” oraz w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy, wyłączono spod zabudowy.

Cele strategiczne

Cel 5.1. Wykonanie obwodnic (obejść) Mioszowa, Rybnicy Leśnej i Unisławia Śląskiego

Znaczenie wagi tych przedsięwzięć w naszej sytuacji trudno wprost przecenić. Pozwoli to nie tylko na rozwiązanie problemu ruchu tranzytowego i lokalnego ale będzie to także niesłychanie pomocne dla poprawienia atrakcyjności turystycznej Gminy (**domena 1**) a tereny wokół obwodnicy znakomicie sprzyjałyby lokowaniu inwestycji przemysłowych i usługowych (**domena 2**). W przypadku Rybnicy Leśnej dzięki temu może zostać znacznie osłabiony konflikt, jaki do tej turystyczno –

wypoczynkowej miejscowości wnosi pracujący tam kamieniołom (transport urobku). Zadanie to chcemy zrealizować w terminie nie przekraczającym 10 lat. Ponieważ realizacja tego celu możliwa jest tylko dzięki wsparciu finansowym z zewnątrz chcemy możliwie szybko przejść przez fazę projektowania i uzgodnień.

Cel 5.2. Poprawa jakości dróg oraz infrastruktury towarzyszącej

Dwa newralgiczne punkty to wiadukty kolejowe nad drogą krajową w Kowalowej i drogą powiatową do Sokołowska, które wskutek małej wysokości (poniżej 3,5 m) w istotny sposób ograniczają ruch samochodów. Ponadto zakładamy konieczność sukcesywnych i konsekwentnych działań do poprawy stanu nawierzchni naszych dróg. Uważamy także za konieczne wybudowanie parkingów dla samochodów, poprawienia odwodnienia (rowy, przepusty) oraz jakości poboczy (ścieżki rowerowe, ciągi piesze i pieszo – rowerowe itd.). Dla przeprowadzenia tych działań konieczna jest dobra współpraca z partnerami strategicznymi (na terenie Gminy mamy także drogę krajową, wojewódzką i 7 odcinków dróg powiatowych).

Cel 5.3. Docelowa preferencja komunikacji kolejowej jako proekologicznej i przyszłościowej

Zakładamy konieczność uczestniczenia w gremiach, których zadaniem będzie opracowanie i wdrażania długofalowego programu preferencji komunikacji kolejowej, jako proekologicznej i przyszłościowej. W naszym przypadku jest to tym bardziej istotne, że przez teren Gminy przebiega linia kolejowa do Czech a w Mieroszowie mamy kolejowe przejście graniczne.

Cel 5.4. Zoptymalizowanie gospodarki komunalnymi zasobami lokalowymi

Główne kierunki naszych działań w tym zakresie to:

- a. Dalsza prywatyzacja zapewniająca znaczne ulgi i preferencje dla aktualnych lokatorów, jednak adresowana do nabywców, których zasoby finansowe dawałyby wiarygodność utrzymania substancji mieszkaniowej w możliwie dobrym stanie.
- b. Zdyscyplinowanie płatnicze lokatorów i dostosowanie wielkości i standardu mieszkań komunalnych do ich możliwości finansowych. Dla realizacji tego celu konieczna jest odpowiednia pula mieszkań socjalnych.
- c. Pozyskane środki finansowe dzięki realizacji punktów a i b pozwolą na modernizację zasobów mieszkaniowych pozostających we władaniu Gminy (patrz **cel 5.5**).

Cel 5.5. Standard komunalnych zasobów mieszkaniowych ulegnie zdecydowanej poprawie

Pragniemy w ciągu 10 lat doprowadzić do stanu, w którym mieszkania lokatorskie, które pozostaną we władaniu Gminy, będą odpowiadały co najmniej średniemu standardowi w kraju. Zasadnicze potrzeby i zakres remontów budynków

komunalnych w latach 2003 – 2007 określa uchwalony przez Radę Miejską Mieroszowa program gospodarowania zasobami mieszkaniowymi Gminy.

Cel 5.6. Zwiększenie ilości budowanych mieszkań

Zakładamy, że będziemy preferowali następujące kierunki realizacji budownictwa mieszkaniowego w Gminie:

- a) Uzyskanie w drodze budowy lub modernizacji koniecznej ilości mieszkań socjalnych. Jest to niezbędne między innymi dla zoptymalizowania gospodarki komunalnymi zasobami mieszkaniowymi (patrz **cel 5.4**).
- b) Budownictwo komunalne w formule TBS. Wykorzystanie nowoczesnych i tanich w eksploatacji technologii ma zapewnić umiarkowane czynsze dla lokatorów i stosunkowo niskie koszty eksploatacyjne. Budownictwo takie musi zaspokoić potrzeby rodzin, których nie stać na budowę lub wykup mieszkania.
- c) Wszechstronne wspieranie innych form budownictwa w tym indywidualnego i spółdzielczego. Wydzielenie terenów pod budownictwo i współdziałanie w procesie ich uzbrojenia, ale przede wszystkim maksymalne uproszczenie procedur uzyskiwania wszystkich uzgodnień i zezwoleń, to działania, które w pełni mogą przyczynić się do rozwoju budownictwa w Gminie.

Cel 5.7. Rewaloryzacja i rewitalizacja Sokołowska, zabytkowego centrum Mieroszowa oraz stref historycznych na obszarach wiejskich

Rewaloryzacja i rewitalizacja parków i zabytkowej zabudowy w Sokołowsku i w Mieroszowie to programy wymagające nakładów znacznie przekraczających możliwości Gminy. Poprzez naszych przedstawicieli na wszystkich szczeblach będziemy zabiegać o uruchomienie tego projektu w ramach rządowych programach resortowych. Jego realizacja tego celu ma dla nas istotne znaczenie w aspekcie naszych aspiracji turystycznych a w przypadku Sokołowska również dla działań zmierzających do przywrócenia tej miejscowości funkcji uzdrowiskowej.

Cel 5.8. Poprawa stanu zabezpieczeń przeciwpowodziowych

Realizacja tego celu sprowadza się przede wszystkim do wykonania odbudowy koryt Ścinawki i Sokołowca oraz wykonania 3 zbiorników retencyjnych: w Mieroszowie, Unisławiu Śląskim i Rybnicy Leśnej. Ponadto będziemy wspierali wnioski naszych mieszkańców, którzy zechcą wybudować stawy. Wszystkie zbiorniki wodne będą niezwykle korzystnymi elementami w aktywizacji turystyki i wypoczynku na terenie naszej Gminy (**domena nr 1**).

DOMENA 6 **Wieloaspektowa promocja Gminy, promowanie uzdrowiskowości Sokołowska, podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i elastyczności rynku pracy**

Terytorialny zasięg realizacji:

- *obszar całej Gminy.*

Główni partnerzy strategiczni:

- *Urząd Miejski w Mieroszowie,*
- *Marszałek Województwa Dolnośląskiego,*
- *Wojewoda Dolnośląski,*
- *Starosta Wałbrzyski,*
- *Powiatowy Urząd Pracy,*
- *związki międzygminne,*
- *Kuratorium Oświaty,*
- *szkoły wszystkich szczebli.*

Kontekst

K.6.1. Mamy głębokie przeświadczenie, że warunki przyrodnicze na obszarze naszej Gminy bardzo mocno sprzyjają rozwojowi branży turystyczno wypoczynkowej. Dotyczy to zarówno wypoczynku letniego jak i zimowego, zarówno rekreacji jak i wypoczynku aktywnego od turystyki pieszej poprzez kolarstwo górskie aż do lotniarstwa i paraglajtingu, w zimie - narciarstwo biegowe i zjazdowe. Atrakcyjność dla turystyki, rekreacji i wypoczynku dotyczy całej Gminy, ale nasze największe atuty to miejscowości Rybnica Leśna i Sokołowsko. Nie bez znaczenia jest także położenie naszej Gminy przy Granicy z Czechami z przejściem granicznym w Golińsku.

K.6.2. Mamy też świadomość, że same walory to tylko warunek wstępny i aby można było czerpać z tego tytułu korzyści gospodarcze konieczne są znaczne inwestycje w infrastrukturze turystycznej. Zdajemy sobie sprawę, że zarówno dla pozyskania inwestorów zewnętrznych jak i przyciągnięcia urlopowiczów, konieczna jest intensywna działalność promocyjna prowadzona w sposób nowoczesny i profesjonalny. Naszą działalność w tym zakresie ogranicza przede wszystkim skromność środków finansowych przeznaczanych na ten cel.

K.6.3. Promocję Gminy realizujemy zarówno samodzielnie jak i w ramach związków i stowarzyszeń do których Gmina należy jak i organizacji pozarządowych. W działalności promocyjnej UM rolę kluczową odgrywa internet. Aktualnie rozbudowywany jest nowy portal z prostym, łatwym do zapamiętania adresem „www.bip.mieroszow.pl”. Realizowana tu promocja służy wszystkim dziedzinom działalności Gminy.

K.6.4. Innym, sprawdzonym sposobem promowania Gminy, jest organizowanie cyklicznych masowych imprez sportowo – kulturalnych : Narciarski Bieg

Gwarków, Narciarski Bieg Skalnika, Memoriał T. Gronia i A. Ciepielewskiego w slalomie gigancie, Folk – Blues Piknik, Spotkanie pod Kyczerą, Turniej Siłaczy, Polsko – Czeski Bieg „Mieszka i Dobrawa”, Uliczny Bieg Jeża. Są to imprezy cieszące się już uznaniem i mają szansę na powiększenie zasięgu z regionalnego na krajowy – warunkiem jest zwiększenie ich budżetów czyli pozyskanie mocnych sponsorów.

- K.6.5. Gmina Mieroszów jest członkiem lokalnego Stowarzyszenia Miast i Gmin Książańskich, Stowarzyszenia Gmin Friedlandzkich skupiającego miasta z terenu Polski, Czech, Rosji i Niemiec o dawnej lub obecnej nazwie Friedland oraz członkiem założycielem Euroregionu „Dobrawa”. Ubolewamy, że Stowarzyszenia Gmin Friedlandzkich i Euroregion „Dobrawa” na razie nie wykazują zbyt wielkiej aktywności, ponieważ mogłoby to być bardzo istotny obszar naszych działań promocyjnych.
- K.6.6. W gminie Mieroszów poziom bezrobocia (wg *wskaźnika udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym*) w ostatnich latach (2001 i 2002) jest bardzo wysoki i utrzymuje się na poziomie prawie 22%. Mizerię w tym zakresie jeszcze dobitniej pokazuje wskaźnik *pracujący ogółem w ludności w wieku produkcyjnym*, który utrzymuje się na poziomie 21% (w województwie dolnośląskim średnio wskaźnik ten jest prawie 11,8% (!!!) lepszy i wynosi 32,8%). W Gminie jest więcej zarejestrowanych bezrobotnych niż pracujących ogółem. Inne dane dotyczące bezrobocia przedstawiono w tabeli 4 w rozdz. V. W dostępnych opracowaniach można znaleźć informację, że tzw. stopa bezrobocia kształtuje się w Gminie na poziomie ponad 30% (bez sprecyzowanych danych).
- K.6.7. Począwszy od 2001 roku ilość bezrobotnych mężczyzn jest większa niż kobiet. Problem bezrobocia w największym stopniu dotyka ludzi słabo wykształconych – ponad 41% bezrobotnych to osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym i podstawowym a blisko 30% - z zawodowym. Według raportu OECD około 42% aktywnych zawodowo osób w Polsce, to tzw. analfabeci funkcjonalni (bardzo niska zdolność nabywania nowych, przydatnych na rynku pracy umiejętności). Wysiłki skierowane na pokonanie tej bariery są ogromnym wyzwaniem, a sukces w tym zakresie będzie miał istotne znaczenie w walce z bezrobociem.
- K.6.8. Ze względu na szczupłość środków finansowych ilość przeszkolonych bezrobotnych jest wręcz znikoma – w 2002 roku tylko 18 osób na 1046 bezrobotnych. W ramach aktywacji zawodowej absolwentów podpisano umowy na utworzenie tylko 2 miejsc pracy, 7 absolwentów odbyło staż a 19 zostało zatrudnionych w ramach robót publicznych w instytucjach publicznych.
- K.6.9. Większość spośród 277 ofert pracy jakie wpłynęły w 2002 roku do Urzędu Pracy to oferty krótkoterminowe. Poza wymienionymi powyżej, było tylko 10 ofert na zatrudnienie stałe.
- K.6.10. Odnotowujemy też ciągle bardzo małe samozatrudnienie bezrobotnych. Jedną z istotnych tego przyczyn jest zapewne fakt, że pożyczki udzielane bezrobotnym są obwarowane trudną do spełnienia koniecznością przedstawienia propozycji zabezpieczenia pożyczanej kwoty. Nie są w stanie zrekompensować tego

korzystne warunki spłaty i częściowe umorzenia. W 2002 roku tylko 2 osoby zdecydowały się na zaciągnięcie takiej pożyczki i rozpoczęcie działalności gospodarczej a tylko 1 pracodawca otrzymał pożyczkę na stworzenie stanowiska pracy.

- K.6.11. Poszukujący zatrudnienia często zakładają, że prywatni pracodawcy narzucają im sprzeczne z prawem warunki zatrudnienia i pracy. W rezultacie preferują zatrudnienie w sferze budżetowej i przedsiębiorstwach państwowych. Obserwujemy również rynek pracy „na czarno” – jest on zauważalny głównie w budownictwie (również w innych sektorach usług), gdzie pracowników najmuje się bez umowy za bardzo niskie wynagrodzenie. Powoduje to również niekonkurencyjność a nawet upadek firm próbujących zatrudniać bez łamania Kodeksu pracy.
- K.6.12. Rotacja pracowników stanowi często formę dopracowania do zasiłku. Powoduje to, że po pewnym czasie pracownik jest zwalniany a w jego miejsce przyjmowany kolejny. W ten sposób pracodawcy omijają realizację zobowiązań wobec pracowników –podwyżka pensji podpisanie bardziej korzystnej (stałej) umowy o pracę.
- K.6.13. Aktualnie na terenie Gminy mamy 3 szkoły podstawowe – w Mioszowie, Kowalowej i Sokołowsku. Liczba dzieci objętych nauczaniem w szkołach podstawowych wynosi 566 i będzie sukcesywnie maleć - w kolejnych latach będzie wynosić 540, 511, 474, 428, 413 i 408. W Gimnazjum w Mioszowie uczy się 326 uczniów i liczba ta będzie również maleć w kolejnych latach.
- K.6.14. Dzieci i młodzież z orzeczeniem poradni psychologiczno – pedagogicznej o obniżonych wymaganiach edukacyjnych oraz niepełnosprawna jest nauczana w placówkach oświatowych na terenie Gminy, część kieruje się do gimnazjów uzawodowionych oraz do placówek specjalnych.
- K.6.15. Gimnazjum i Szkoła Podstawowa w Mioszowie posiadają dziesięciostanowiskową salę komputerową z dostępem do internetu. Niezadowolające jest wyposażenie sal zarówno do nauki języków obcych jak i innych przedmiotów. Istnieje potrzeba ciągłego doskonalenia zawodowego nauczycieli.
- K.6.16. Żadna ze szkół nie posiada sali gimnastycznej. Gimnazjum i Szkoła Podstawowa w Mioszowie korzystają z sali gimnastycznej w MCK ale dochodzi do sytuacji, kiedy jednocześnie trzy klasy mają zajęcia na tej samej sali. Tylko Szkoła Podstawowa w Kowalowej posiada boisko.
- K.6.17. W szkołach organizowane jest kształcenie z zakresu ekologii i odbywają się konkursy. Dorośli nie mają możliwości zdobywania takiej wiedzy ani tym bardziej o warunkach gospodarowania w Unii Europejskiej.
- K.6.18. Na terenie Gminy nie posiadamy dziennych szkół ponadgimnazjalnych, istnieje tylko filia wieczorowej szkoły Centrum Kształcenia Ustawicznego. Nie istnieje możliwość przekwalifikowywania się.

- K.6.19. W prawidłowym procesie kształcenia i wychowywania dzieci przeszkadza brak świetlic środowiskowych, reedukacyjnych i korekcyjno – kompensacyjnych, brak środków na zajęcia pozalekcyjne (rozwijające zainteresowania uczniów) oraz opiekę specjalistyczną (psychologa, logopedy, terapeuty) oraz generalnie na doposażenie szkół. Baza oświatowa generalnie jest przestarzała i nie spełnia standardów.
- K.6.20. Dużą ofertę szkół ponadgimnazjalnych znajdujemy w odległym o 16 km Wałbrzychu. Jednak obserwujemy tu ciągle jeszcze zjawisko „produkcji bezrobotnych” – kształcenie w szkołach ponadgimnazjalnych absolwentów w kierunkach nie rokujących szansy na zatrudnienie. Brak koordynacji i porozumienia pomiędzy przemysłem a szkołami (problem także z przeprowadzeniem praktyk zawodowych), brak wyprzedzających badań zapotrzebowania rynku pracy, szkoły nie są dostatecznie elastyczne.
- K.6.21. Generalnie społeczeństwo nasze jest słabo wykształcone – w całym regionie wałbrzyskim mamy tylko 4% ludzi z wyższym wykształceniem. Powodem tego jest zapewne fakt, że tutaj znaczny procent mieszkańców szukał zatrudnienia w górnictwie (wykształcenie podstawowe i zawodowe). Górnictwo wałbrzyskie nie istnieje ale jak wykazują badania, dzieci zazwyczaj powielają model swoich rodziców i zdobywają ten sam poziom wykształcenia.

Cele strategiczne

Cel 6.1. Opracowanie długofalowego profesjonalnego programu promocji Gminy i jego konsekwentna realizacja

Nie sposób wyobrazić sobie ożywienie gospodarcze naszej Gminy bez profesjonalnej promocji wszystkich istotnych dziedzin funkcjonowania Gminy. Ważne jest, aby działania w tym zakresie były skoordynowane a używane metody możliwie niestandardowe. Używane informacje muszą ciągle być aktualizowane i kompletowane pod kątem potrzeb adresata działań promocyjnych. Oferty dla potencjalnych inwestorów i kontrahentów muszą być bardziej konkretne i wynikać z wiedzy, jakie argumenty współczesny biznesmeni ceni sobie najbardziej.

W związku z ograniczonymi środkami finansowymi na działania promocyjne, za wskazane uważamy prowadzenie ich wspólnie z innymi gminami Powiatu wałbrzyskiego lub Związku Miast i Gmin Książańskich. Będzie to także realizacja zasady, że promocja (zwłaszcza turystyczna) ma szansę być skuteczniejsza, jeśli jest realizowana w układzie regionalnym. Będziemy także wspierać aktywizację Stowarzyszenia Gmin Friedlandzkich i Euroregionu „Dobrawa” ponieważ mogłoby to być bardzo skuteczny obszar naszych działań promocyjnych.

Zdajemy sobie sprawę jakie znaczenie ma realizacja prostej zasady „jak cię widzą ...”. Widzimy konieczność równoległego działania na rzecz poprawy komfortu poruszania się po naszych drogach oraz możliwości wygodnego i bezpiecznego zatrzymania się, estetyki ulic i budynków i zabytków historycznych (patrz **domena 5**) oraz warunków obsługi, jakie możemy zaproponować, jeśli przejeżdżający zechce się u nas zatrzymać (**domena 1**).

Cel 6.2. Promowanie przywrócenia Sokołowskiemu funkcji uzdrowiskowej

Specjalne miejsce w naszych działaniach promocyjnych zajmie Sokołowsko. Lokalni entuzjaści są przekonani, że sam fakt prowadzenia takiej promocji zwiększy atrakcyjność naszej Gminy. Szczegółowy opis uwarunkowań i pożądanых działań w tym zakresie zawarto w opracowaniu „*Przywrócenie Sokołowskiemu funkcji uzdrowiskowej*” z maja 2000 roku oraz w przygotowywanym dokumencie „*Kontrakt dla Sokołowska*”.

Cel 6.3. Wspieranie wszystkich działań mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie bezrobocia

Cel ten ma dla nas znaczenie nadrzędne, a działania niezbędne dla jego realizacji wynikają z celów wypełniających omówione wcześniej **domeny 1, 2 i 3**. Jako niezwykle ważną będziemy traktowali współpracę ze wszystkimi partnerami strategicznymi a zwłaszcza z Powiatowym Urzędem Pracy w Wałbrzychu.

Cel 6.4. Ułatwienie bezrobotnym dostępu do kwalifikacji i umiejętności zaspakajających wymogi pracodawców

Rynek pracy podlega dynamicznym zmianom, wymogi pracodawców systematycznie rosną, poszukiwane są coraz to nowe zawody, wcześniej nie znane na naszym rynku. Chcielibyśmy doprowadzić do sytuacji, w której żadne powstałe miejsce pracy nie pozostało nie obsadzone z powodu braku kandydatów o wymaganych umiejętnościach. Chcemy współpracować z Powiatowym Urzędem Pracy i wpływać na ukierunkowanie kursów i szkoleń. Istotną rolę w tym zakresie powinien odegrać także postulowany w **celu 2.2** gminny lub międzygminny ośrodek wspierania przedsiębiorczości.

Cel 6.5. Wyższy standard kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjum

Chcemy zapewnić możliwość korzystania przez wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z sal komputerowych z łączami internetowymi, pracowni do nauki języków obcych i sal do wychowania fizycznego. Taki sposób kształcenia naszych dzieci daje szansę m.in. wpajania wysokich aspiracji i dążenia do osiągnięcia osobistego sukcesu jako wzorca i modelu życia. To atuty, które ułatwią im niełatwy start w dorosłe życie w zjednoczonej Europie XXI wieku. Za niezbędne uważamy budowę w pełni wyposażonego zespołu szkół (gimnazjum i szkoła podstawowa). Jesteśmy na etapie kompletowania dokumentacji - opracowano koncepcję programowo – przestrzenną.

Cel 6.6. Lepsze dostosowanie kształcenia w szkołach ponadpodstawowych do potrzeb rynku pracy

Młodzi ludzie decydujący się na podjęcie nauki w szkole zawodowej muszą mieć szansę dostosowywania swojego wykształcenia do szybko zmieniających się wymogów rynku pracy. Zmiany w profilach kształcenia, nawet w przypadku szkół bardzo mobilnych, w sytuacji gdy na rynku pracy pojawiło się zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje, są z zasady już opóźnione o kilka lat.

Widzimy potrzebę i możliwość wpływania na zmiany w kierunkach kształcenia w szkołach zlokalizowanych w sąsiednich aglomeracjach. Zakładamy, że międzygminne (regionalne) forum środowisk samorządowych winno przekazywać do szkolnictwa informacje o aktualnych tendencjach na lokalnych rynkach pracy. Będziemy postulować uruchomienie badań wyprzedzających zapotrzebowania rynku pracy. Sens takich działań widzimy przy założeniu ich prowadzenia na rzecz kilku gmin (np. powiatu) w ścisłej współpracy z partnerami strategicznymi, tj. z przedsiębiorcami, szkołami ponadpodstawowymi i Powiatowym Urzędem Pracy.

Cel 6.7. Ułatwienie dostępu do wiedzy na temat samorządności i warunków gospodarowania w standardach UE

Brak wiedzy o warunkach gospodarowania w standardach UE, szczególnie wśród szeroko pojętej sfery gospodarczej, jest jej ewidentną słabością. Brak możliwości pozyskiwania takiej wiedzy jest nie do zaakceptowania. Pierwszym krokiem w tym kierunku będzie uruchomienie działalności Szkolnych Klubów Europejskich. Istotną rolę w ułatwieniu dostępności takiej wiedzy mogłyby odegrać gminny lub międzygminny ośrodek wspierania przedsiębiorczości postulowany w **celu 2.2**.

Cel 6.8. Wspieranie samozatrudnienia bezrobotnych

Dostrzegamy dwie podstawowe bariery utrudniające realizację tego celu: edukacyjną i ekonomiczną. Naszym zadaniem jest dostarczenie bezrobotnym wiedzy biznesowej oraz przełamanie ich oporów i obaw, jakie niewątpliwie towarzyszą im przy próbie znalezienia się (działania) w zupełnie nowej rzeczywistości gospodarczej. Widzimy tutaj kolejne zadanie dla ośrodka wspierania przedsiębiorczości postulowane w **celu 2.2** współpracującego z Powiatowym Urzędem Pracy. Drugi problem to konieczność wypracowania (przez urzędy pracy) innej formy pożyczania pieniędzy bezrobotnym niż na zasadzie długu zabezpieczonego. Forma materialnego zabezpieczenia pożyczki w przypadku bezrobotnych wydaje się nam nieracjonalną.

IX. ZAKOŃCZENIE

Strategia niniejsza będzie przydatna także dla pozyskiwania środków z UE. Należy jednak zwrócić uwagę, że w dokumentacjach aplikacyjnych do funduszy pomocowych wymagany jest opis poszczególnych przedsięwzięć wynikających z tej strategii. Jest to już poziom planowania operacyjnego i wymagane jest wykonanie projektu technicznego przedsięwzięcia, dokumentacji kosztorysowej, harmonogramu realizacyjnego i finansowego i kilku innych dokumentów (patrz diagram poniżej).

Tak więc wskazane jest również wykonanie załącznika do niniejszego opracowania w postaci zestawienia najpilniejszych projektów realizujących zapisane cele strategiczne. Załącznik ten powinien być sukcesywnie uaktualniany.

Strategia a pozyskiwanie środków z UE

